

L'OBRA SOCIAL CULTURAL DE LES CAIXES D'ESTALVIS 2000 – 2004 (I)

Les caixes catalanes dins del context estatal

Sergi Morera i Vizcaíno

Febrer 2006

Gabinet Tècnic

ÍNDEX

1. Introducció	5
2. Metodologia	7
3. Normativa	9
3.1 Antecedents i finalitat del marc regulador	9
3.2 Normativa a Catalunya	10
3.3. Normativa comunitària i de l'Estat	13
4. Dades clau del període 2000-2004	15
5. L'obra social de les caixes d'estalvi	17
5.1. Les grans xifres de l'obra social	17
5.2. Formes de gestió, geografia i impacte de l'obra social	24
6. L'obra social cultural de les caixes d'estalvi	29
7. L'àrea de cultura de l'obra social	39
8. L'àrea de patrimoni de l'obra social	47
9. Bibliografia	57
10. Índex de taules	59
11. Índex de gràfics	60

1. INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquest estudi és descriure l'obra social en l'àmbit de la cultura de les caixes d'estalvi durant el període 2000–2004 i, en particular, aquella que fan les caixes amb seu central a Catalunya.

L'estudi s'ha dividit en dos volums. Aquest primer està configurat per dos grans blocs. En primer lloc, s'ofereix una panoràmica general del marc normatiu català, estatal i comunitari que regula l'activitat de les caixes d'estalvi en el marc de l'obra social. Per altra banda, es presenten les principals dades que contextualitzen l'obra social a Espanya, les magnituds més rellevants de l'obra social i l'obra social cultural. Així, a continuació es tracten les característiques més generals de l'obra social a l'Estat en relació a les següents variables: la despesa, els centres, les activitats i l'impacte sobre el territori i l'economia.

En segon lloc, i per entrar definitivament en el bloc central del document, s'analitza l'obra social cultural des d'un punt de vista comparatiu, ja que es posa en relació l'esforç de les caixes catalanes en aquest àmbit respecte al total de l'Estat espanyol. El tractament de l'obra social cultural s'ha fet en tres apartats que es poden llegir separatament: l'obra social cultural, l'àrea de cultura i l'àrea de patrimoni històric-artístic. L'estructuració respon a la voluntat de tenir una perspectiva de l'obra social cultural en general així com de les dues àrees que la componen: la de cultura i la de patrimoni històric-artístic.

Finalment, apuntar que la descripció de l'obra social cultural considera tres variables que s'analitzen sistemàticament: la despesa, els centres i les activitats de les caixes d'estalvi.

El segon volum consta de l'anàlisi concreta de l'obra social cultural de les 10 caixes d'estalvis catalanes.

2. METODOLOGIA

Les dades que inclou aquest estudi es refereixen a la despesa i al nombre de centres i d'activitats de l'obra social, en general, i de l'obra social cultural, pel període 2000-2004. A més, en fer referència a l'obra social de les caixes, s'apunten dades relatives a la seva gestió i al seu impacte sobre l'economia i el territori.

La font per a l'elaboració d'aquesta síntesi estadística són les memòries anuals de la Confederación Española de Cajas de Ahorros (CECA). Les conclusions que aquí s'apunten depenen, a més de l'adequat plantejament metodològic, de la classificació que fa la CECA anualment sobre les dades de despesa, centres i activitats de les caixes.

Les xifres utilitzades per a descriure l'obra social de les caixes catalanes no es corresponen exactament amb els límits territorials de la comunitat autònoma. D'entre les caixes amb seu central a Catalunya hi ha caixes que operen intensament en altres regions o comunitats autònomes, cosa que fa que algunes de les dades incloses en les següents pàgines referents a les caixes catalanes sobrepassin l'àmbit territorial català.

Quant a les taules, el tipus d'indicadors que contenen són:

- ✓ **Despesa en magnituds constants en milers €2004.**
- ✓ **Percentatges:**
  - Informen sobre com es distribueix la despesa, el nombre de centres o activitats entre les caixes amb seu central a Catalunya.
  - Permeten saber el pes de l'obra social cultural, l'àrea de cultura i l'àrea de patrimoni en l'obra social de les caixes d'estalvi.
  - Variacions interanuals que indiquen si creix o decreix la despesa en l'àmbit de l'obra social.

Val a dir que a les taules s'han inclòs columnes que resumeixen el període 2000-2004, bé amb la suma de la despesa constant, amb la mitjana del període o amb la variació del 2000 al 2004.

3. NORMATIVA

La regulació sobre les caixes d'estalvi es troba en el rerafons de l'obra social de les caixes d'estalvis. En aquest apartat es posa en antecedents i es descriu el concepte de la regulació i es caracteritza l'entorn normatiu català. En un últim punt es llista la normativa comunitària i estatal.

3.1. Antecedents i finalitat del marc regulador

Des de la seva creació amb la Reial ordre de 3 d'abril de 1835 les caixes d'estalvis han tingut com a funcions més importants¹:

- ✓ Fomentar l'estalvi familiar i proporcionar finançament a famílies i petites empreses en condicions de seguretat i rendibilitat.
- ✓ Fer accessibles els serveis financers a qualsevol ciutadà o agent econòmic i social independentment de les seves característiques personals o jurídiques, independentment del lloc on residixen o del territori on presten els seus serveis, d'acord amb el principi d'universalitat i no-exclusió financera.
- ✓ Incrementar la competència als mercats financers.
- ✓ Aplicar part dels seus excedents o beneficis al reforç patrimonial com a entitats financeres.
- ✓ Destinar part de l'excedent o benefici a obres i activitats d'interès social per a satisfer un determinat conjunt de necessitats de la comunitat o territori on operen.
- ✓ A diferència d'altres entitats financeres les caixes d'estalvis no poden destinar els seus excedents a beneficis particulars. El marc regulador indica que l'excedent de les caixes es destina²:

---

¹ Vegeu, en aquest sentit: "Estudi de l'obra social de les caixes catalanes 1980-2000", ESADE (2003), pàg. 4 i 5.

² Hi ha una diferència entre la dotació –Aplicació del benefici net- i la despesa que es fa en obra social. La dotació de l'obra social deriva de la distribució de benefici anual de la caixa en qüestió, mentre que la despesa en obra social es refereix a l'aplicació de la despesa i inclou els ingressos propis que hagi pogut generar l'activitat en obra social. És habitual que la despesa superi la dotació. (Memòria obra social, CECA, 2004).

- ✓ Al pagament de l'impost de societats.
- ✓ A la constitució de reserves d'acord amb la normativa del Banc d'Espanya, dirigida a reforçar la capitalització i solvència.
- ✓ A l'obra social de les caixes d'estalvi.

3.2. Normativa a Catalunya

L'article 12.6 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979 determina la competència de la Generalitat sobre aquestes institucions, d'acord amb les bases i l'ordenació de l'activitat econòmica general i la política monetària de l'Estat.

Amb el desplegament d'aquesta competència es va aprovar la Llei 15/1985, d'1 de juliol, de caixes d'estalvis de Catalunya.

Com a conseqüència de diverses sentències i de la necessitat d'adaptació a la normativa sobre la matèria de la Comunitat Econòmica Europea, també tenint presents les normes i els principis de la Llei 31/1985, sobre òrgans rectors de les caixes d'estalvis, que tenen la consideració de bàsics, es va dictar la Llei 6/1989, de 25 de maig, de modificació de la Llei 15/1985, d'1 de juliol, de caixes d'estalvis de Catalunya.

Tanmateix, l'article 1 de la Llei va ser declarat nul i es va dictar la Llei 13/1993, de 25 de novembre, per tal d'adequar el precepte a la sentència. L'article 2 d'aquesta Llei va autoritzar el Govern de la Generalitat per dur a terme la refosa de textos.

Així, es va aprovar el Decret legislatiu 1/1994, de 6 d'abril, pel qual s'aprova la refosa de les lleis 15/1985, d'1 de juliol, 6/1989, de 25 de maig, i 13/1993, de 25 de novembre, de caixes d'estalvis de Catalunya³.

---

³ DOGC núm. 1892, de 04/05/1994. Afectacions passives: afegida una disposició addicional única per la Llei 4/2000, de 26 de maig, de mesures fiscals i administratives i modificats els articles 17, 20, 27, 33, 40, 43 i 47 per la Llei 31/2002, de 30 de desembre, de mesures fiscals i administratives.

3.2.1. Definició de caixa d'estalvis

Als efectes de la refosa de lleis, *“són caixes d'estalvis, amb mont de pietat o sense, les institucions financeres de caràcter social i de naturalesa fundacional, sense ànim de lucre, no dependents de cap altra empresa, dedicades a la captació, l'administració i la inversió dels estalvis que els són confiats, que presten llurs serveis a la comunitat, sota el Protectorat públic de la Generalitat, exercit per mitjà del Departament d'Economia i Finances”* (Art. 1.2).

3.2.2. Protectorat públic

D'acord amb l'Article 1.2, les caixes d'estalvis actuen *“sota el Protectorat públic de la Generalitat, exercit per mitjà del Departament d'Economia i Finances”*.

A l'Article 2 s'afirma que *“el Protectorat públic, en el marc de les bases i l'ordenació de l'activitat econòmica general i de la política monetària de l'Estat, ha d'actuar d'acord amb diversos principis, el primer dels quals és estimular totes les accions legítimes de les caixes d'estalvis encaminades a millorar el nivell social i econòmic en el seu àmbit d'actuació”*.

3.2.3. Gestió i utilització dels recursos

L'Article 3 defineix l'objecte propi de les caixes d'estalvis:

“fomentar l'estalvi i dedicar els excedents líquids de les operacions econòmiques i financeres a constituir reserves i a fer obres socials”, d'acord amb:

- a) *“les bases de la legislació sobre aquesta matèria*
- b) *seguint les orientacions del Protectorat de la Generalitat”*.

L'Article 4 determina que *“les caixes d'estalvis han de realitzar obra social:*

- a) *pròpia i*
- b) *en col·laboració amb altres institucions públiques o privades.*

El Govern de la Generalitat ha de desenvolupar una tasca orientadora en matèria d'obra social, assenyalant mancances i prioritats, i respectant, tanmateix, la llibertat de cada caixa d'estalvis quant a l'elecció de les inversions concretes”.

D'acord amb l'Article 47, *“les caixes d'estalvis amb domicili central a Catalunya es poden agrupar en una Federació”, una de les finalitats de la qual és la de “planificar la creació d'obres socials i proposar al Consell Executiu les inversions bàsiques per a obres socials a què es refereix l'article 4”.*

L'Article 51 determina que:

- a) *“les caixes d'estalvis han de destinar la totalitat de llurs excedents que no s'apliquin a reserves a la creació i el manteniment d'obres socials”.*
- b) *“S'han d'establir per reglament les normes sobre la distribució dels excedents de les caixes d'estalvis entre les reserves i el manteniment d'obres socials”.*

3.2.4. Participació de la Generalitat

D'acord amb Ordre de 26 de novembre de 1987, relativa a la informació a trametre sobre distribució dels excedents i pressupostos d'obra social de les Caixes d'Estalvis amb seu social a Catalunya,

“les caixes d'estalvis amb domicili central a Catalunya han de trametre a la Direcció General de Política Financera la documentació sobre l'excedent, el projecte de distribució i el pressupost d'obra social un mes abans que se celebri l'assemblea general i, en tot cas, abans del dia 1 de març”.

L'Article 52 del Decret legislatiu 1/1994, de 6 d'abril, i l'Article 6 del Decret 99/1986, de 3 d'abril, sobre l'exercici de competències de la Generalitat de Catalunya en matèria de Caixes d'Estalvis, estableixen que

“correspon al Departament d'Economia i Finances d'aprovar els acords de l'assemblea general de les caixes d'estalvis relatius a la determinació dels excedents i a llur distribució, d'acord amb la normativa aplicable”.

3.2.5. Altra normativa aplicable relativa a l'obra social i al Protectorat

Decret 266/2003, de 4 de novembre, que modifica el Decret 190/1989, d'aprovació de les normes reguladores dels procediments de designació dels membres dels òrgans de govern de les caixes d'estalvis i de la convocatòria i funcionament. (DOGC núm. 4010, de 14/11/2003). També modifica el Decret 99/1986, de 3 d'abril, sobre l'exercici de competències de la Generalitat de Catalunya en matèria de Caixes d'Estalvis. (DOGC núm. 682, de 07/05/1986).

Ordre de 26 de novembre de 1987, relativa a la informació a trametre sobre distribució dels excedents i pressupostos d'obra social de les Caixes d'Estalvis amb seu social a Catalunya. (DOGC núm. 930, de 21/12/1987)

3.3. Normativa comunitària i de l'Estat

- Reial Decret 302/2004, de 20 de febrer, sobre les quotes participatives de les caixes d'estalvi (BOE núm. 54, de 3/3/2004).
- Reial Decret Legislatiu 4/2004, de de març, pel que s'aprova el text refós de la Llei de l'Impost de Societats (BOE núm. 61, de 11/03/2004).
- Circular 4/2004 del Banc d'Espanya, de 22 de desembre, per la qual s'estableixen criteris que afecten les dotacions relatives als actius materials i els passius afectats.
- Reglament (CE) núm. 690/2002 del Banc Central Europeu, de 18 d'abril de 2002, pel qual es modifica el Reglament (CE) núm. 2818/98 (BCE/1998/15) relatiu a l'aplicació de les reserves mínimes.
- Llei 44/2002, de 22 de novembre, de Mesures de Reforma del Sistema Financer. (BOE núm. 281-2002, Secció I, de 23/11/2002).
- Circular 4/2001 del Banc d'Espanya, de 24 de setembre, i Reial Decret 2606/1996, de 20 de desembre, corregit pel Reial Decret 948/2001, de 3 d'agost (sobre fons de garantia).
- Circular 1/1981 del Banc d'Espanya, de 9 de gener, sobre Pressupostos per a Obres Benèfeco-socials de Caixes d'Estalvi.

- Ordre del Ministeri d'Economia, de 19 de juny de 1979, per la qual s'estableixen normes per a l'Obra benèfico-social de les Caixes d'Estalvis.
- Reial Decret 2290/1977, de 27 d'agost, pel qual es regulen els òrgans de govern i les funcions de les Caixes d'Estalvis.

4. DADES CLAU DEL PERÍODE 2000-2004

Obra social

1. La despesa a l'Estat en obra social ha estat de **5.526.985 milers €**
2. La despesa de les caixes catalanes ha estat de **1.355.132,24 milers €**, un 24,51% de la despesa a Espanya.

Obra social cultural

3. La despesa en obra social cultural (cultura + patrimoni històric-artístic) a l'Estat espanyol ha estat de **2.445.381,07 milers €**, un 44,24% del total.
4. La despesa de les caixes catalanes ha estat de **676.716,35 milers €**, un 27,07% del total a l'Estat i un 49,94% de la despesa en obra social durant el període 2000-2004.
5. Les caixes catalanes tenen menys centres i fan menys activitats d'obra social cultural sobre l'obra social que les caixes de la resta de l'Estat. L'últim any del període objecte d'estudi, l'any 2004:
  - ✓ Del total dels centres de les caixes catalanes el 14,75% són de l'àrea de cultura i el 14,84% són de l'àrea de patrimoni. Mentrestant, les caixes de la resta de l'Estat tenen el 32,31% dels centres a l'àrea de cultura i el 10,41% a l'àrea de patrimoni.
  - ✓ Del total de les activitats de les caixes catalanes el 29,76% són de l'àrea de cultura, que és l'àrea de l'OSC on es fan més activitats, i el 0,59% es fan a l'àrea de patrimoni. Mentrestant, les caixes de la resta de l'Estat fan el 42,87% de les activitats a l'àrea de cultura i el 0,75% a l'àrea de patrimoni.

6. La despesa en obra social cultural de les caixes catalanes ha augmentat durant el període 2000-2004. Les caixes catalanes augmenten la despesa a una mitjana del 4,62% anual i les de la resta de l'Estat a una mitjana del 4,47%. L'últim any la despesa ha baixat.
- ✓ La caixa catalana que fa més despesa en obra social cultural és “la Caixa” amb 493.390,6 milers €, el 72,91% del total; l'entitat que dedica més diners a obra social cultural dins la seva obra social durant el període 2000-2004 és “Caixa Laietana” un 85,07% de la seva obra social, 16.590,58 milers €

Àrea de cultura

7. La despesa de les caixes catalanes en l'àrea de cultura ha estat de 618.284,54 milers €, un 29,09% de la despesa feta a Espanya i un 45,63% de la seva despesa en obra social .
- ✓ La caixa catalana que fa més despesa en l'àrea de cultura és “la Caixa” 479.855,68 milers €, un 77,61% del total; l'entitat que dedica més diners a l'àrea de cultura dins la seva obra social és “Caixa Laietana” amb un 81,76% de l'obra social, 15.946,13 milers €

Àrea de patrimoni històric-artístic

8. La despesa de les caixes catalanes en l'àrea de patrimoni històric-artístic ha estat de 58.431,77 milers €, un 4,31 % de la despesa en OS.
- ✓ La caixa catalana que fa més despesa en l'àrea de patrimoni històric artístic és “Caixa Catalunya” 27.792,7 milers €, un 47,56% del total; la que dedica relativament més diners a l'àrea de patrimoni és “Caixa Manresa” amb un 45,7% de l'obra social, 13.163,51 milers €

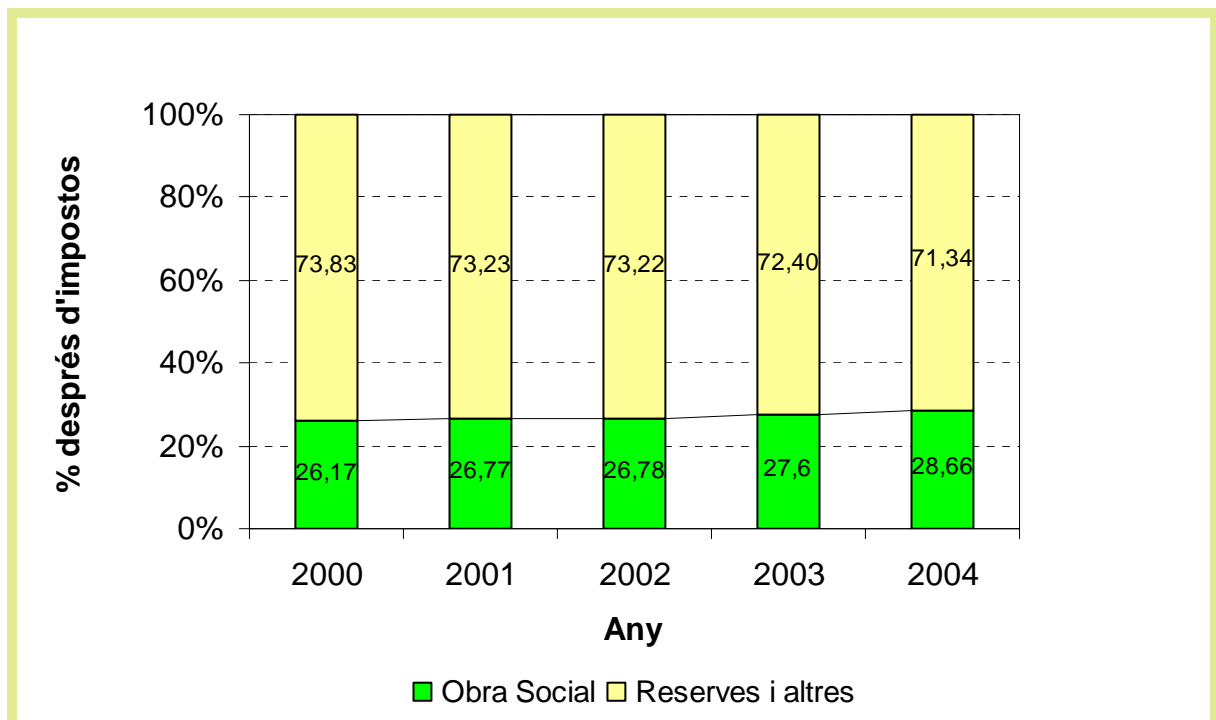

5. L'OBRA SOCIAL DE LES CAIXES D'ESTALVI

5.1. Les grans xifres de l'obra social

En aquest punt es descriuen les principals magnituds de l'obra social: l'aplicació de beneficis, la despesa, els centres i les activitats. Alhora, s'explica les grans àrees de classificació utilitzades per la CECA i s'apunten les seves dades de despesa 2000-2004 de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat.

Gràfic 5.1. Aplicació del benefici net de les caixes a Espanya. 2000-2004

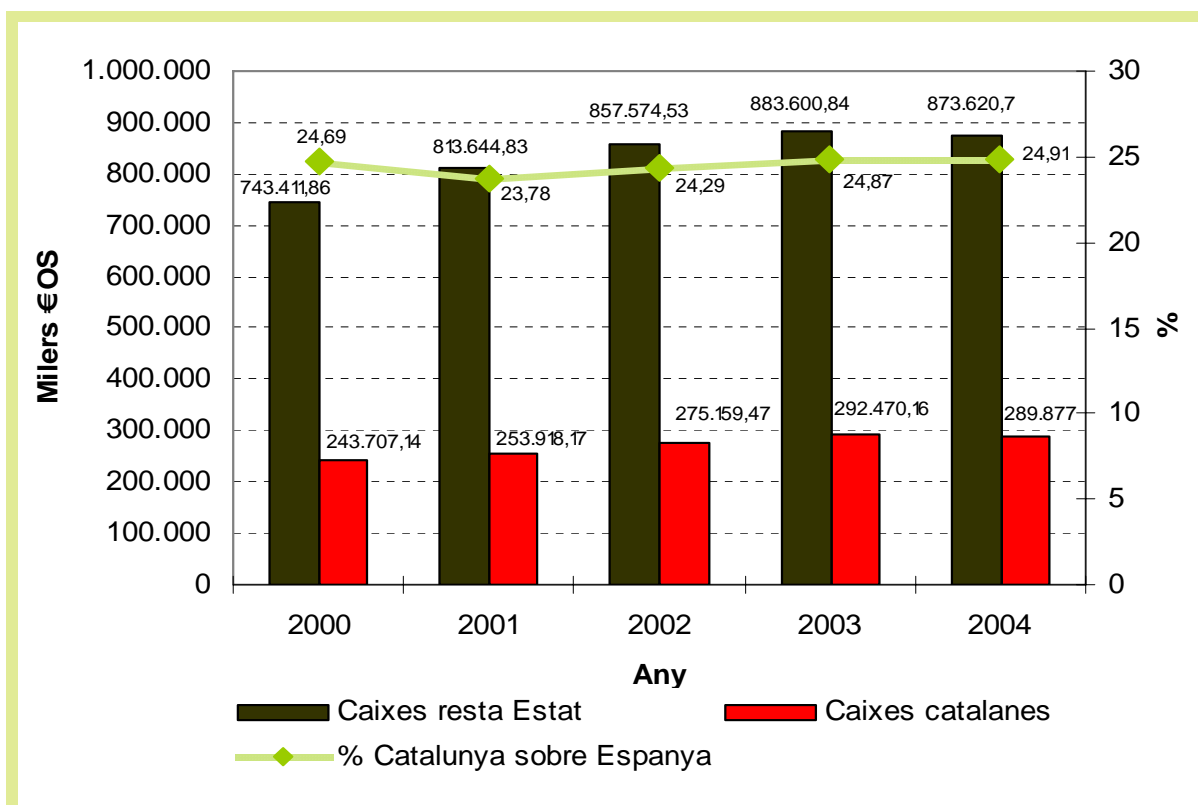
El gràfic 5.1 mostra que les caixes tendeixen a augmentar el percentatge destinat a l'obra social (OS). La mitjana dels cinc anys compresos entre 2000 i 2004 de la dotació a obra social després d'impostos ha estat del 27,20%. Val a dir que això es produeix en un context en el qual les caixes augmenten els seus beneficis.

Taula 5.1. Despesa en OS de les caixes catalanes i del total de caixes d'Espanya. 2000-2004

Milers €2004	2000	2001	2002	2003	2004	Total
Espanya	987.119	1.067.563	1.132.734	1.176.071	1.163.498	5.526.985
Catalunya	243.707	253.918	275.159	292.470	289.877	1.355.133
% Catalunya	24,69	23,78	24,29	24,87	24,91	24,51

La despesa en obra social de les caixes d'estalvi ha augmentat des de l'any 2000 tant a Catalunya com a Espanya. No obstant això, l'any 2004 la despesa baixa en termes constants. Durant aquests anys les caixes amb seu central a Catalunya han augmentat el seu pes sobre la despesa en obra social que es fa a l'Estat.

Gràfic 5.2. Despesa en obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

La Confederación Española de Cajas de Ahorro (CECA) classifica l'obra social en quatre grans àrees socials que tenen dues àrees d'actuació diferenciada. L'obra

social (OS) es fa en cadascuna de les àrees a través de centres i activitats. La taula 5.2 proporciona exemples a partir de la classificació CECA. Aquest quadre explica la fórmula següent i serveix per copsar què es fa en cada àrea. A partir d'aquí, s'incidirà en les àrees de cultura i de patrimoni històric-artístic ja que, com es veurà més endavant, són les que componen la despesa en obra social cultural.

$$\begin{aligned} & \text{OBRA SOCIAL =} \\ & \text{Cultura i temps lliure +} \\ & \text{Assistència social i sanitària +} \\ & \text{Educació i investigació +} \\ & \text{Patrimoni històric-artístic i natural} \end{aligned}$$

Taula 5.2. Classificació CECA de l'obra social de les caixes d'estalvis

ÀREA SOCIAL	ÀREA	TIPOLOGIA	EXEMPLES
CULTURA I TEMPS LLIURE	CULTURA	Centres	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Biblioteques ✓ Museus ✓ Conferències ✓ Auditoris i teatres
		Activitats	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Exposicions ✓ Representacions teatrals i concerts ✓ Publicacions ✓ Visites culturals
	TEMPS LLIURE	Centres	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Clubs i instal·lacions esportives ✓ Colònies ✓ Parcs
		Activitats	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Animació per a gent gran ✓ Campionats i promoció de l'esport ✓ Viatges i excursions
ASSISTÈNCIA SOCIAL I SANITÀRIA	ASSISTÈNCIA SOCIAL	Centres	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Guarderies i residències ✓ Tallers ocupacionals ✓ Centres per a gent gran ✓ Unitats assistencials
		Activitats	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ajuda domiciliària per a gent gran i discapacitats ✓ Integració sociolaboral per a immigrants, discapacitats o tòxicodependents
	SANITAT	Centres	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Hospitals, sanatoris o clíniques ✓ Unitats mòbils ✓ Consultoris i ambulatòries
		Activitats	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Campanyes preventives ✓ Fisioteràpia i rehabilitació ✓ Divulgació alzheimer i càncer
EDUCACIÓ I INVESTIGACIÓ	EDUCACIÓ	Centres	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ensenyament universitari ✓ Ensenyament bàsic i secundari ✓ Ensenyament especial ✓ Col·legis i residències
		Activitats	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Programes educatius ✓ Beques ✓ Premis i viatges d'estudis
	I+D	Centres	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Centres d'investigació ✓ Centres experimentals
		Activitats	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Subvencions ✓ Beques ✓ Iniciatives pel desenvolupament econòmic i emprenedors
PATRIMONI HISTÒRIC-ARTÍSTIC I NATURAL	PATRIMONI HISTÒRIC-ARTÍSTIC	Centres	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Edificis i nuclis històric-artístics ✓ Parcs i jardins històric singulars ✓ Jaciments arqueològics ✓ Obres d'art
		Activitats	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Conservació i restauració d'obres d'art ✓ Programes divulgatius
	MEDI AMBIENT NATURAL	Centres	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Centres experimentals i educatius ✓ Parcs naturals, boscos i jardins botànics ✓ Finques d'interès ecològic
		Activitats	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Campanyes ✓ Itineraris pedagògics ✓ Cursos, jornades i conferències

Taula 5.3. Despesa de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat en les diferents àrees de l'obra social. 2000-2004*

CAIXES CATALANES										
Àrees CECA	2000		2001		2002		2003		2004	
	Milers €	%	Milers €	%	Milers €	%	Milers €	%	Milers €	%
Cultura temps lliure	126.074,75	51,7	127.664,73	50,3	135.830,55	49,4	150.300,64	51,4	138.366,58	47,7
Assistència socio sanitària	74.138,39	30,4	76.956,86	30,3	80.464,53	29,2	95.987,08	32,8	96.160,38	33,2
Educació i investigació	31.668,79	13	31.941,40	12,6	28.976,14	10,5	24.367,76	8,3	27.242,38	9,4
Patrimoni hist-art. i natural	11.825,21	4,9	17.355,18	6,8	29.888,26	10,9	21.814,67	7,5	28.107,98	9,7
CAIXES DE LA RESTA DE L'ESTAT										
Àrees CECA	2000		2001		2002		2003		2004	
	Milers €	%	Milers €	%	Milers €	%	Milers €	%	Milers €	%
Cultura temps lliure	330.665,85	44,5	380.563,12	46,8	392.825,80	45,8	393.106,21	44,5	388.536,43	44,5
Assistència socio sanitària	178.842,31	24,1	170.126,13	20,9	185.744,55	21,7	218.466,76	24,7	235.928,63	27,0
Educació i investigació	171.494,83	23,1	189.787,43	23,3	195.578,91	22,8	188.232,60	21,3	177.011,63	20,3
Patrimoni hist-art. i natural	62.408,86	8,4	73.168,15	9,0	83.425,26	9,7	83.795,26	9,5	72.144,03	8,3

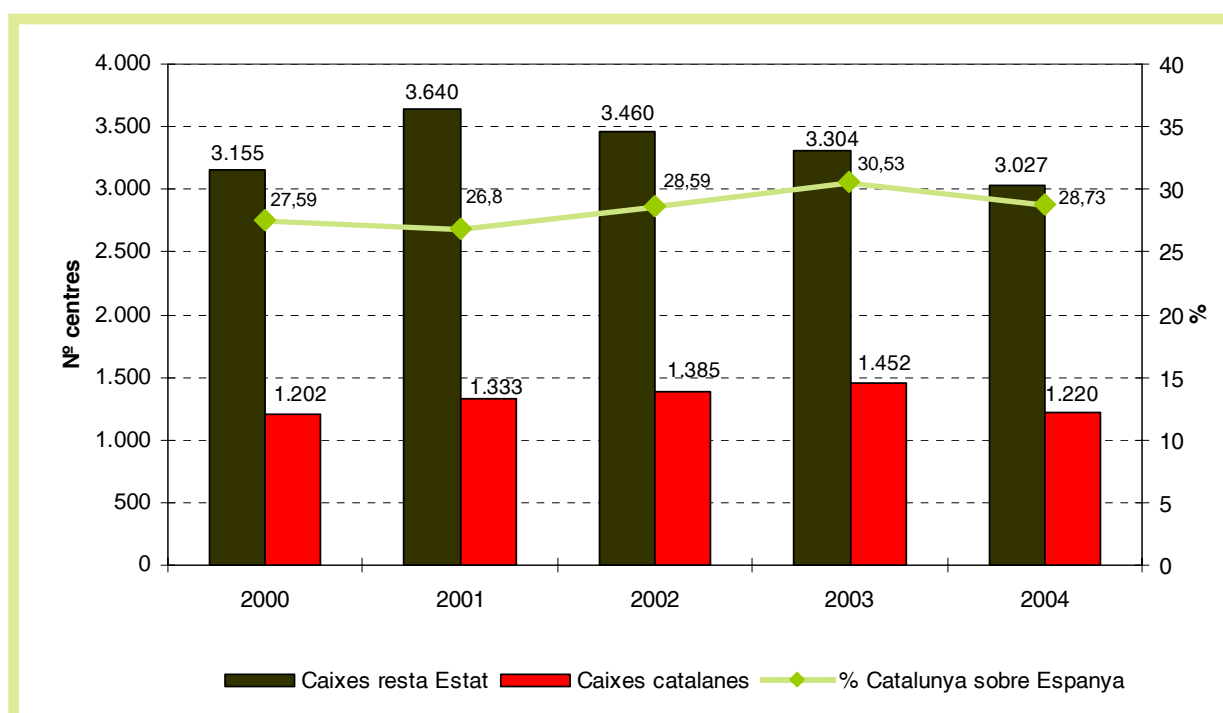
Entre les àrees de la classificació CECA, l'àrea de l'obra social on es fa més despesa és la de cultura i temps lliure. En aquesta àrea hi va a parar prop de la meitat de la despesa anual en obra social que es fa a Espanya. La despesa de les caixes catalanes és major que la que es fa a la resta de l'Estat en les àrees d'assistència social i sanitària i de cultura i temps lliure. Aquesta dada es pot posar en relació amb el fet que l'obra social inverteix en resposta a les necessitats de finançament del territori.

* Milers € 2004.

Taula 5.4. Centres d'obra social de les caixes catalanes i del total de caixes de l'Estat. 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Espanya	4.357	4.973	4.845	4.756	4.247
Catalunya	1.202	1.333	1.385	1.452	1.220
% Catalunya	27,59	26,80	28,59	30,53	28,73

Gràfic 5.3. Centres d'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

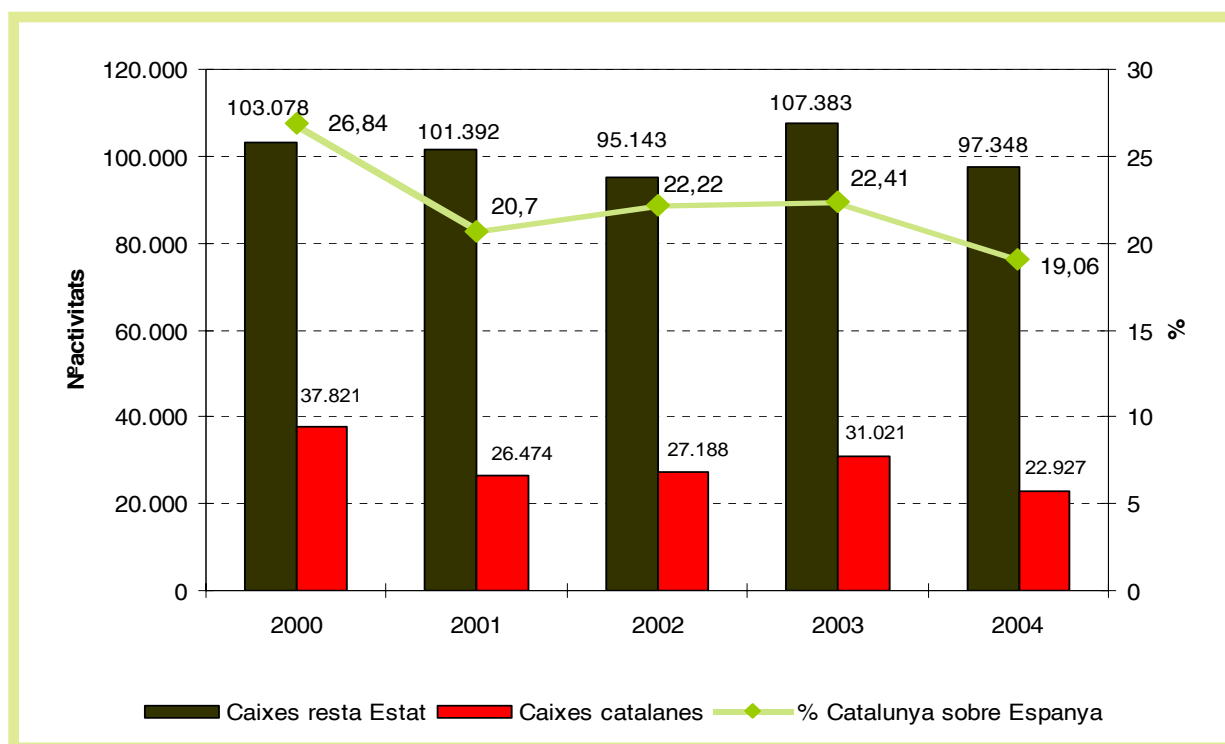

Les caixes catalanes –que representen el 21,73% de les caixes de l'Estat i el 2004 van fer el 24,91% de la despesa en obra social–, van tenir l'any 2004 el 28,73% dels centres i van fer el 19,06% de les activitats de tot l'Estat.

Taula 5.5. Activitats d'obra social de les caixes catalanes i del total de caixes de l'Estat. 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Espanya	140.899	127.866	122.331	138.404	120.275
Catalunya	37.821	26.474	27.188	31.021	22.927
% Catalunya	26,84	20,70	22,22	22,41	19,06

Gràfic 5.4. Activitats d'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

5.2. Formes de gestió, geografia i impacte de l'obra social

En primer terme, cal tenir present que l'obra social de les caixes d'estalvi es materialitza en dos models:

- ✓ L'obra social pròpia: és aquella en la qual una caixa d'estalvis s'encarrega de tots els aspectes relacionats amb la despesa (gestió, administració, direcció).
- ✓ L'obra social en col·laboració: és l'obra social que duen a terme les entitats que reben els fons de l'obra social de les caixes d'estalvi.

Aquest últim model es troba analitzat en detall a *“Las cajas de ahorros y su impulso en la sociedad civil. La obra social en col·laboración”* (CECA 2004), que pot servir per oferir una perspectiva més aproximada a la gestió de l'obra social de les caixes d'estalvi.

Taula 5.6 Despesa en OS a Espanya, segons forma de gestió. 2000-2004

Classe	2000		2001		2002		2003		2004	
	Milers €	%	Milers €	%	Milers €	%	Milers €	%	Milers €	%
Pròpia	675.090	68,4	714.840	67	751.115	66,3	769.268	65,4	736.528	63,3
Col·laboració	312.028	31,6	236.183	33	381.618	33,7	406.803	34,6	426.970	36,7

L'obra pròpia és el model de gestió més utilitzat com a model de gestió de l'obra social tradicionalment i els últims cinc anys. Més d'un 60% de l'obra social és obra social pròpia. Amb tot, cal precisar que l'obra social en col·laboració és una forma de gestió que s'utilitza cada vegada més.

La taula 5.7. mostra com l'obra social en l'àrea de cultura és pròpia en un 78%. Mentrestant, la gestió en l'àrea de patrimoni és en un 71,1% en col·laboració.

Taula 5.7. Despesa en les subàrees de l'obra social a Espanya, segons la forma de gestió. 2004

Àrees	Obra pròpia		Col·laboració		Total
	Milers €	%	Milers €	%	
Cultura	343.406	78,0	97.051	22,0	440.456
Temps lliure	55.393	64,1	31.054	35,9	86.446
Assistència social	131.438	43,9	167.739	56,1	299.178
Sanitat	28.248	85,8	4.662	14,2	32.911
Educació	100.117	69,6	43.712	30,4	143.829
I+D	33.652	55,7	26.773	44,3	60.426
Patrimoni històric-artístic	18.220	28,9	44.911	71,1	63.131
Medi ambient natural	26.053	70,2	11.067	29,8	37.121
TOTAL	736.528	63,3	426.970	36,7	1.163.498

Un segon punt que cal tenir en compte pel que fa a la caracterització de l'obra social són les implicacions en el territori i l'economia de les regions on s'efectúa. Per tal de calibrar aquest impacte l'any 2004, 37 caixes d'estalvis de l'Estat espanyol i la CECA, amb la col·laboració de Pricewaterhouse Coopers i Aplicaciones de Inteligencia Artificial, van posar en marxa el "Projecte de valoració d'impacte de l'obra social". Aquest projecte té dos objectius:

- ✓ Saber quines funcions socials fa en diferents àmbits geogràfics i segments d'edat i renda.
- ✓ Conèixer l'efecte de les inversions de l'obra social en l'economia a nivell de creació d'ocupació i riquesa.

Un avanç de les primeres conclusions de l'estudi es mostra a la memòria 2004 de l'obra social que produeix la CECA. Les taules següents mostren algunes dades relatives a l'impacte territorial i econòmic l'any 2004.

Pel que fa al territori, la taula 5.8. mostra que les accions de l'obra social del 2004 tenen un impacte eminentment local, ja que un 52,5% de la despesa es fa a municipis. El nivell autonòmic es un nivell d'agregació de despesa menor.

Taula 5.8. Despesa en obra social de les caixes, per nivell d'agregació territorial. 2004

Nivell	Milions €	%
Municipi	611	52,5
Província	385	33,1
Comunitat autònoma	103	8,9
Estat	57	4,9
Exterior	7	0,6
TOTAL	1.163	100

Malgrat que l'autonomia no centri la despesa de les caixes, les dades relatives a determinades àrees de l'obra social indiquen que el paper de les caixes és important per a les administracions autonòmiques. Per exemple, la despesa en l'àrea de cultura de les caixes d'estalvi i dels governs de les comunitats autònomes a tot l'Estat durant l'any 2004 es mostra en la taula 5.9., que ordena les comunitats autònomes segons l'aportació total per persona de governs autonòmics i caixes.

Taula 5.9. Despesa per persona en l'àrea de cultura de les caixes d'estalvi i dels governs autonòmics. 2004

En euros

	Comunitat autònoma	Govern autonòmic.	Caixes d'estalvi	Total
1	Galícia	59	18	77
2	Navarra	61	12	73
3	València	64	6	70
4	Cantabria	55	10	65
5	Castella i Lleó	48	11	59
6	La Rioja	30	18	48
7	Aragó	33	14	47
8	Extremadura	33	10	43
9	Asturies	25	12	37
10	Catalunya	27	9	36
11	Madrid	25	7	32
12	Castella la Manxa	25	6	31
13	Múrcia	18	11	29
14	Andalusia	16	6	22
15	Canaries	17	4	21
16	País Basc	11	9	20
17	Balears	11	7	18

Font: Memòria obra social 2004 CECA. Pàgina. 57.

La despesa per persona de les caixes a Catalunya és, en l'àrea de cultura de l'obra social, una tercera part de la que fa el govern autonòmic. Aquesta despesa és molt superior en algunes de les comunitats, com Navarra o el País Valencià, que ocupen llocs capdavanters en euros per persona destinats a la cultura.

Taula 5.10. Impacte econòmic i en ocupació de l'obra social de les caixes a l'Estat. 2004 En milions €

Àrea social	Despesa total	Despesa en sectors econòmics	Creació d'ocupació (nº persones)	Impacte en la producció total
Cultura	384	357	7.775	616
Temps lliure	87	81	1.914	142
Assistència Social	304	280	7.125	500
Assistència Sanitària	33	32	794	53
Educació	138	111	2.650	176
I+D	62	55	1.490	86
Patrimoni històric	63	60	1.390	116
Medi Ambient	37	34	826	58
Ciència	55	50	1.027	94
Total riquesa i ocupació indirecta	-	1.060	24.991	1.841
Riquesa i ocupació directa (*)	-	98	3.087	-
Total general	1.163	1.158	28.078	1.841

(*) La columna de despesa total no desglossa la riquesa directa de la indirecta. En la columna de despesa en sectors econòmics s'especifica els 98 milions d'euros de riquesa directa: remuneracions de personal directe, despeses en amortitzacions i despeses de les caixes en inversions a l'estranger.

Un segon tipus d'impacte de l'obra social, relacionada amb la geogràfica, és l'econòmica. L'obra social de les caixes d'estalvi va tenir un impacte en l'economia de l'Estat de 1.841,73 Milions €. Cada euro invertit en obra social va significar 1,8 € de facturació als sectors productius on es feia la despesa. Cal destacar que l'àrea de cultura és l'àrea amb més impacte en la producció total.

Quant a l'impacte en l'ocupació, la despesa en obra social de les caixes d'estalvi genera 28.078 llocs de treball, 3.087 de forma directa i 24.991 llocs de treball de forma indirecta. L'àrea de cultura és l'àrea que crea i manté més llocs de treball l'any 2004.

6. L'OBRA SOCIAL CULTURAL

L'obra social cultural (OSC) es refereix a la part de despesa de l'obra social que afecta àmbits relacionats amb la cultura. L'obra social cultural de les caixes d'estalvi inclou les àrees de cultura i patrimoni de la classificació de la CECA inclosa en el quadre "Classificació CECA de l'obra social de les caixes d'estalvis", presentat en l'apartat anterior.

$$\text{OSC} = \text{Àrea de cultura} + \text{Àrea de patrimoni}$$

En general, es poden fer les següents afirmacions respecte la despesa en OSC.

- ✓ L'OSC és l'àmbit de despesa més important de l'obra social, ja que abraça gairebé la meitat de l'obra social. En cinc anys s'han destinat a Espanya més de 3.000 milions €
- ✓ Les caixes amb seu central a Catalunya tenen un paper rellevant en aquest tipus de despesa a l'Estat. Durant el període 2000-2004 han fet un 27,67% de la despesa en OSC a Espanya.
- ✓ La despesa en OSC és major l'any 2004 respecte al 2000 tant, a Catalunya com a la resta de l'Estat. Amb tot, a Catalunya l'any 2004 és produeix un decrement respecte la despesa l'any 2003 d'un 7,54%.
- ✓ L'OSC és més important per a les caixes amb seu central a Catalunya que per a les caixes amb seu a la resta de l'Estat. El percentatge que representa l'OSC sobre l'obra social és més gran a les caixes catalanes. Arriba al 49,9% de la despesa.
- ✓ El nombre de centres i activitats d'OSC sobre l'obra social és més gran a les caixes amb seu fora de Catalunya.

- ✓ Pel cas concret de les caixes amb seu central a Catalunya:
  - Les caixes més grans -“La Caixa” i “Caixa Catalunya”- fan la major part de la despesa.
  - L'esforç relatiu de les caixes en OSC és més gran en el cas de les caixes d'estalvi de menor tamany, tant pel que fa a la despesa com al nombre de centres i activitats.

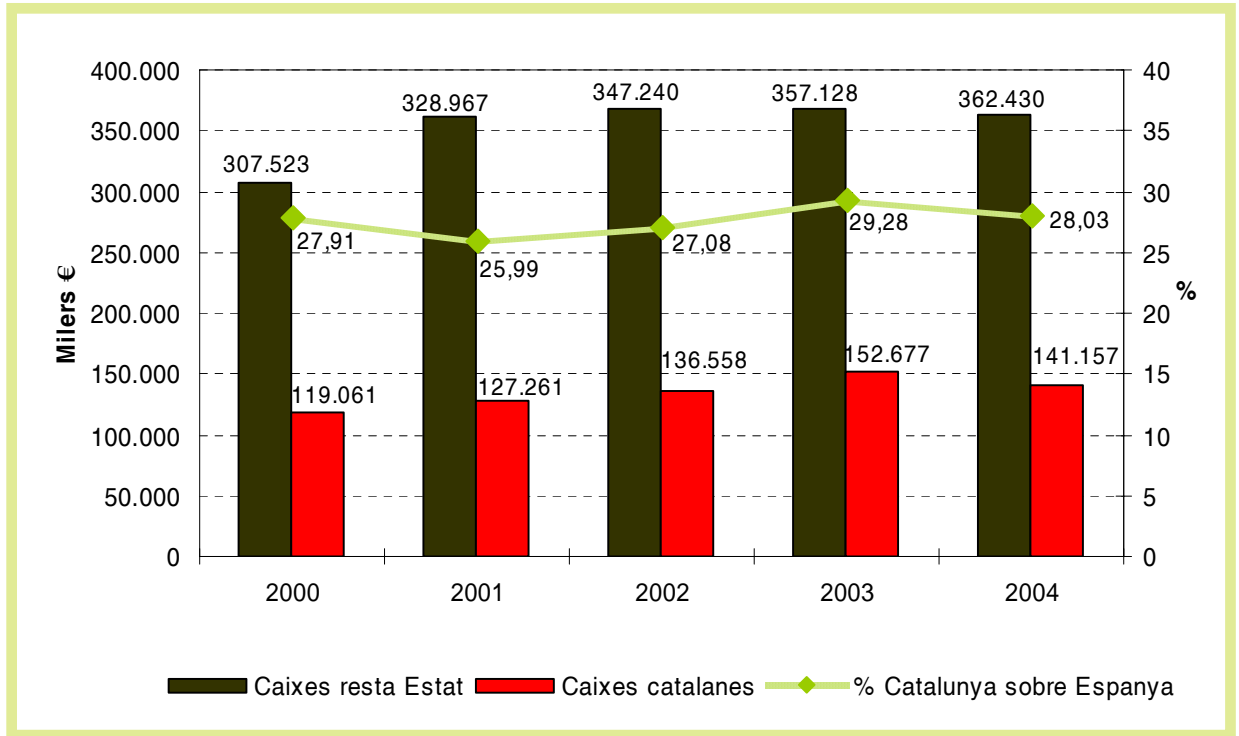
6.1. Despesa en l'obra social cultural

Taula 6.1. Despesa de les caixes en OSC a Catalunya i Espanya. 2000-2004

Milers €	2000	2001	2002	2003	2004	Total
Espanya	426.585	489.644	504.205	521.358	503.588	2.445.381
Catalunya	119.061	127.261	136.558	152.677	141.157	676.716
% Catalunya	27,91	25,99	27,08	29,28	28,03	27,67

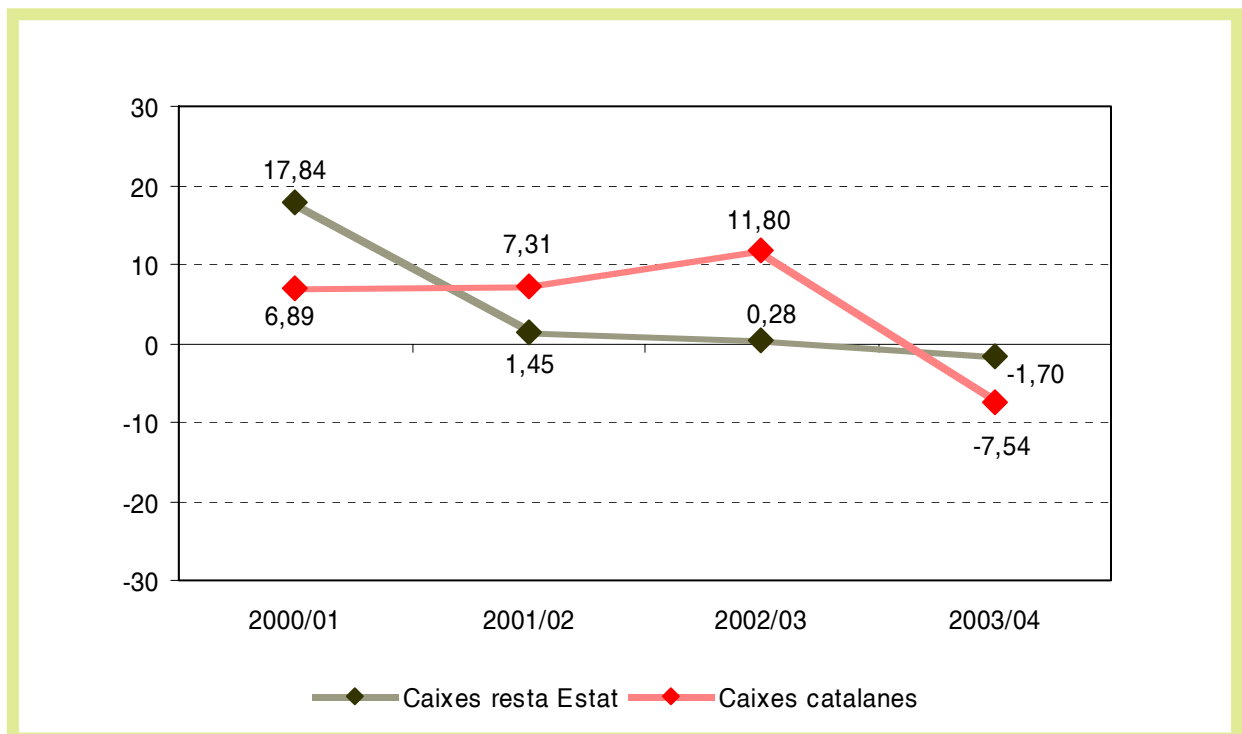
La despesa en OSC de les caixes d'estalvi amb seu central a Catalunya és més d'una quarta part de la que es fa a l'Estat (27,67% el període 2000-2004). Aquesta proporció és superior al percentatge de caixes que tenen seu a Catalunya en relació al total estatal (21,73%), i al pes que Catalunya ha tingut durant aquests anys en termes de PIB (19%) i de població (16%).

Gràfic 6.1. Despesa en OSC de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

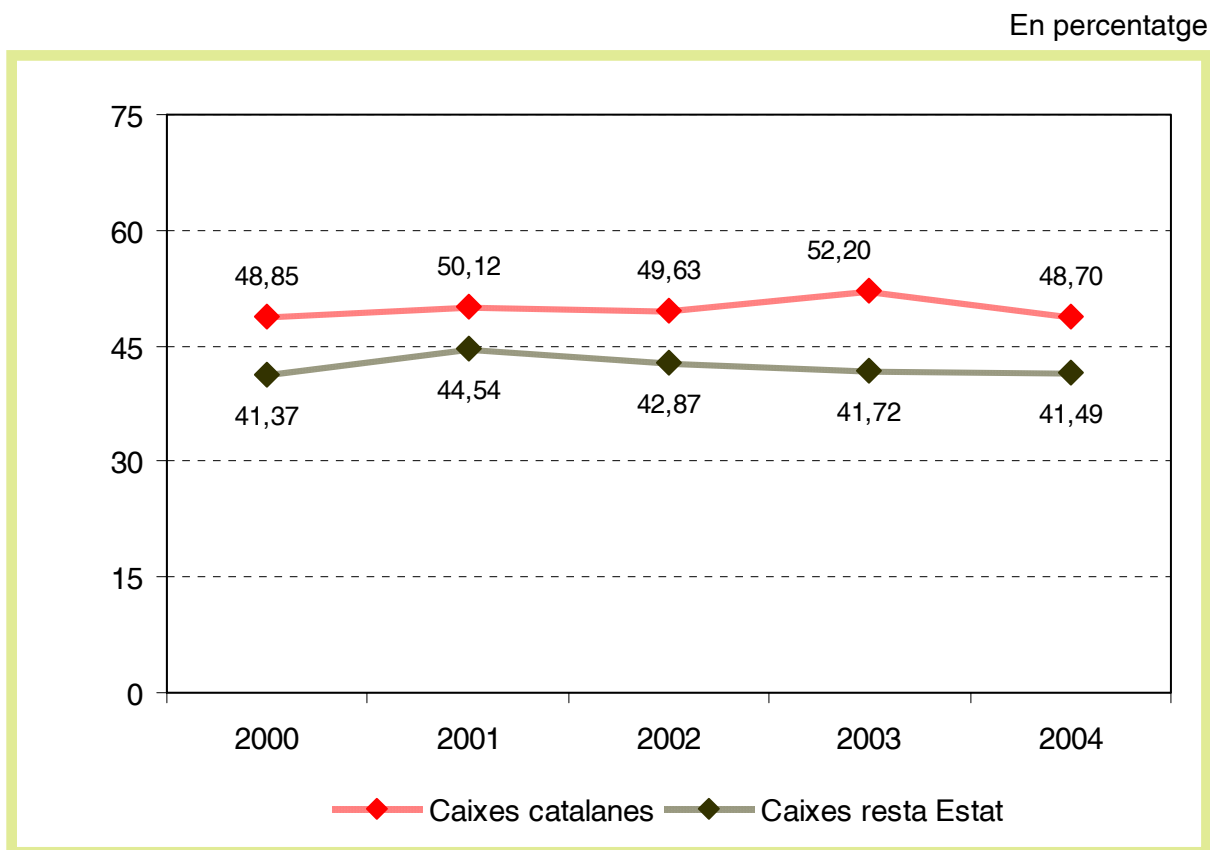
Gràfic 6.2. Variació interanual de la despesa en OSC de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000/01 – 2003/04

En percentatge

La despesa en OSC decreix l'últim any en termes reals a Catalunya i a la resta de l'Estat. La despesa en OSC és una part molt important del total de despesa en obra social. Entre el 2000 i el 2004, entre les caixes catalanes ha representat el 49,9% de l'obra social total. Per a les caixes de la resta de l'Estat el pes d'aquest tipus de despesa sobre l'obra social és inferior, amb una mitjana d'un 42,4%.

Gràfic 6.3. Pes relatiu de l'OSC sobre l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

6.2. Centres de l'obra social cultural

Els centres de l'OSC són els de les àrees de cultura i patrimoni històric-artístic. Aquests centres són:

- ✓ Biblioteques i documentació.
- ✓ Museus.
- ✓ Sales de conferències, exposicions i reunions.
- ✓ Teatres.
- ✓ Auditoris i aules de música.
- ✓ Centres polivalents.
- ✓ Centres de recursos audiovisuals.
- ✓ Edificis i nuclis historicoartístics
- ✓ Parcs i jardins històrics singulars.
- ✓ Obres d'art.
- ✓ Jaciments arqueològics.

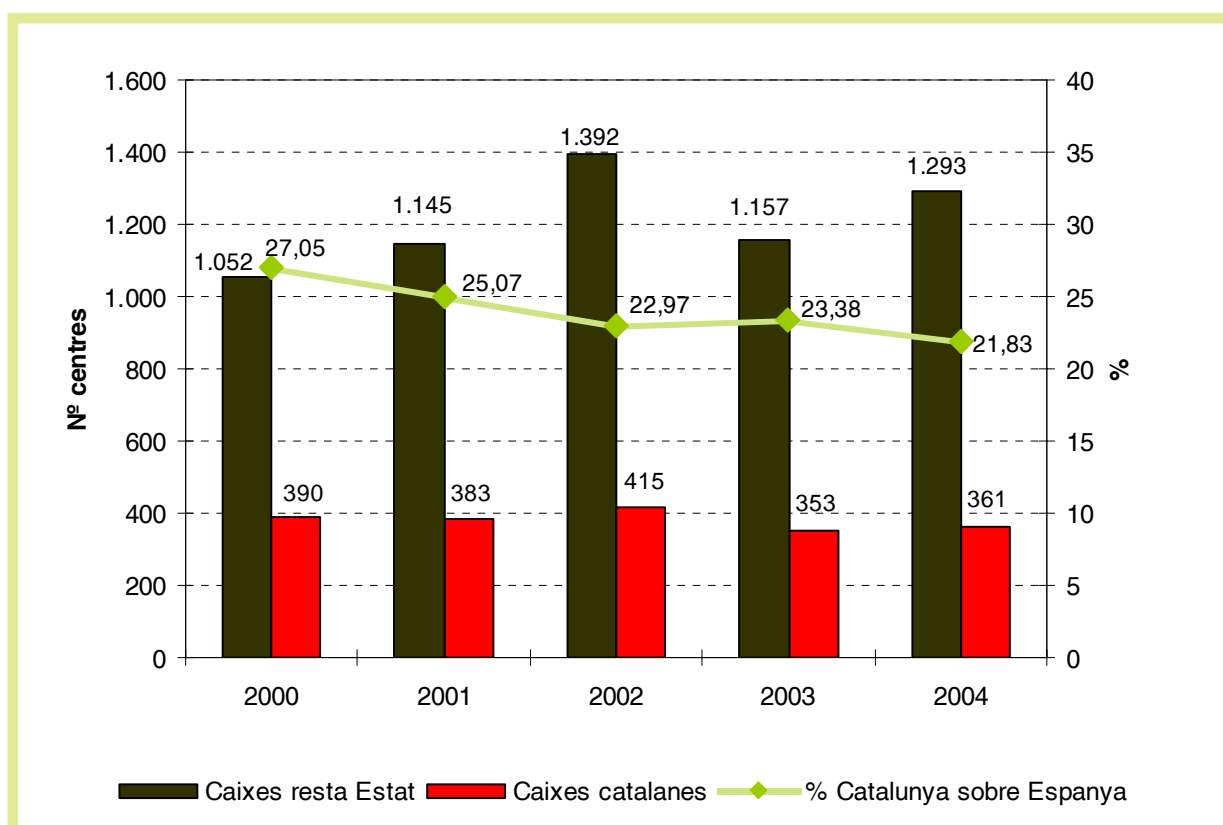
Les caixes catalanes han passat de tenir un 27,05% dels centres d'OSC de l'Estat l'any 2000, a tenir-ne el 21,83% el 2004. En termes absoluts han passat de tenir 390 centres l'any 2000, a tenir-ne 361 el 2004. Aquesta tendència es contrària a la del conjunt de l'Estat.

Taula 6.2. Centres d'OSC a Catalunya i Espanya. 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Espanya	1.442	1.528	1.807	1.510	1.654
Catalunya	390	383	415	353	361
% Catalunya	27,05	25,07	22,97	23,38	21,83

El pes relatiu de les caixes catalanes en nombre de centres d'OSC sobre el total de l'Estat és menor que el pes de la despesa en OSC. Cal recordar que l'any 2004 el percentatge català de la despesa en obra social cultural va ser de 28,03%, set punts percentuals per sobre del pes relatiu del nombre de centres.

Gràfic 6.4. Centres d'OSC de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

Els centres d'OSC l'any 2004 han estat el 29,59% del total dels centres d'obra social de les caixes catalanes. Les caixes catalanes han tingut, l'any 2004, 29 centres menys que el 2000.

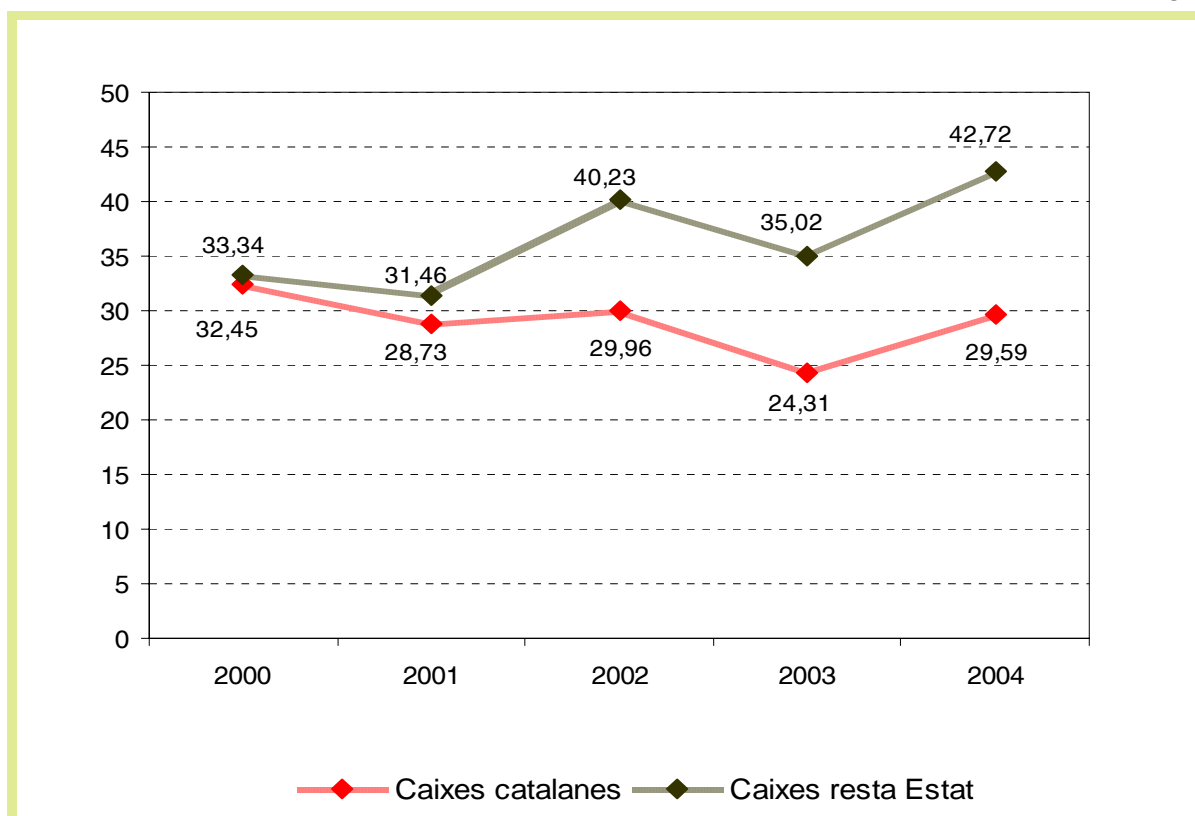
Taula 6.3. Centres d'OSC a Catalunya. 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
OS	1.202	1.333	1.385	1.452	1.220
OSC	390	383	415	353	361
✓ Cultura	250	235	267	207	180
✓ Patrimoni	140	148	148	146	181
% OSC/OS	32,45	28,73	29,96	24,31	29,59

En els apartats de l'estudi que tracten específicament les àrees de cultura i de patrimoni es veurà, com es dedueix de la lectura de la taula anterior, que en els centres d'obra social cultural té cada vegada més importància el nombre de centres de l'àrea de patrimoni, mentre que la importància del nombre de centres de l'àrea de cultura baixa.

Gràfic 6.5. Pes relatiu dels centres d'OSC sobre els de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

En percentatge

Els últims cinc anys, la representació dels centres d'OSC sobre el total de centres, ha estat més gran a les caixes de l'Estat que no pas a les caixes catalanes. El pes dels centres d'obra social cultural l'any 2004 és el 38,95% del total dels centres d'obra social de les caixes a Espanya. Aquesta dada se situa gairebé deu punts per sobre de la de les caixes catalanes.

6.3. Activitats de l'obra social cultural

Les activitats de l'OSC són les fetes dins de les àrees de cultura i de patrimoni històric i arqueològic:

- ✓ Exposicions i mostres.
- ✓ Representacions, concerts i recitals.
- ✓ Conferències, congressos, cursos, seminaris i jornades.
- ✓ Publicacions.
- ✓ Programes divulgadors, radiofònics, premis, concursos i certàmens, i visites culturals.
- ✓ Conservació i restauració d'obres d'art.
- ✓ Programes divulgatius del patrimoni historic-artístic.

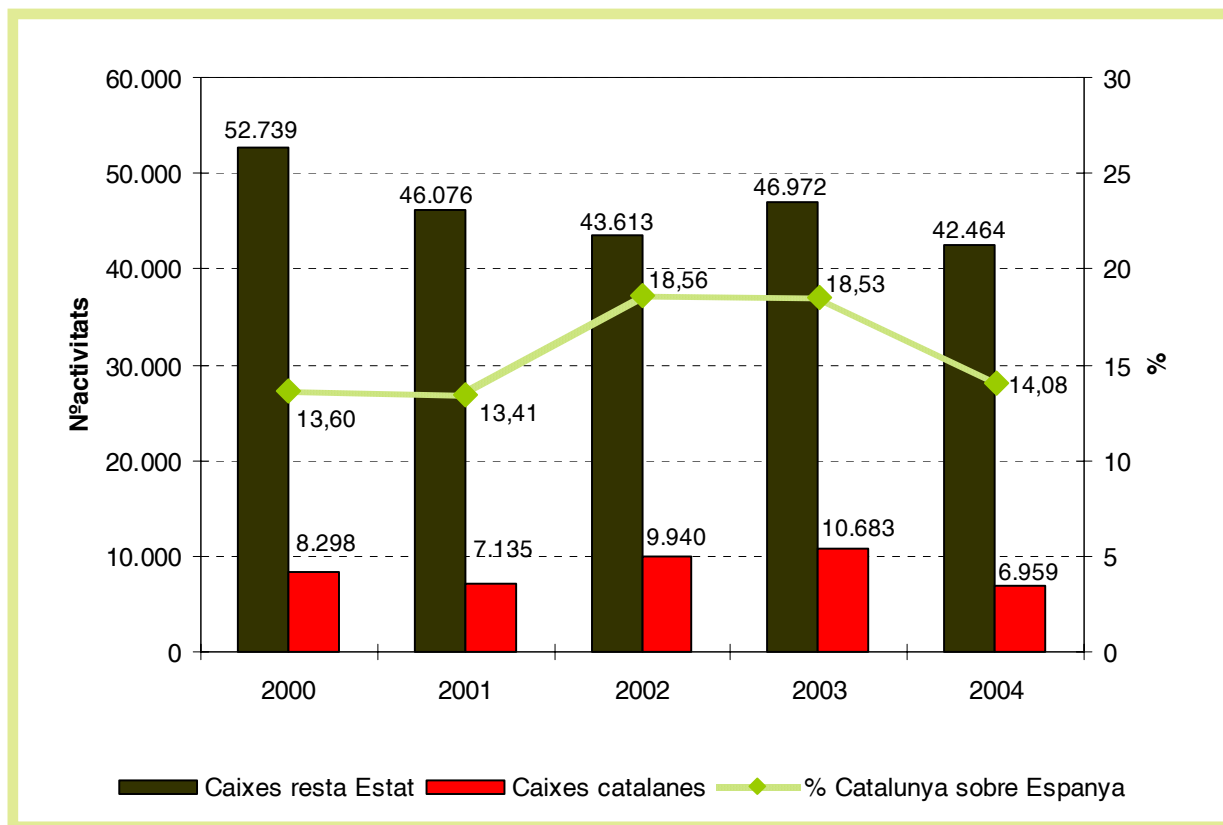
L'any 2004 les activitats d'OSC de les caixes catalanes representen un 14,08% de les activitats d'OSC a l'Estat. Aquest pes és menor que el del nombre de centres el mateix any, que va ser del 21,83%, i que el de la despesa, que va ser del 28,03%.

Taula 6.4. Activitats de l'OSC a Catalunya i Espanya 2000-2004

Nº Activitats	2000	2001	2002	2003	2004
Espanya	61.037	53.211	53.553	57.655	49.423
Catalunya	8.298	7.135	9.940	10.683	6.959
% Catalunya	13,60	13,41	18,56	18,53	14,08

El pes de les activitats de les caixes catalanes entre les caixes de l'Estat és inferior al pes relatiu de la seva despesa.

Gràfic 6.6. Activitats de l'OSC de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

Les activitats d'OSC l'any 2004 són el 30,35% del total de les activitats d'obra social de les caixes catalanes. Cal precisar que les activitats en les àrees de cultura i de patrimoni històric-artístic van disminuir notablement de l'any 2000 al 2004.

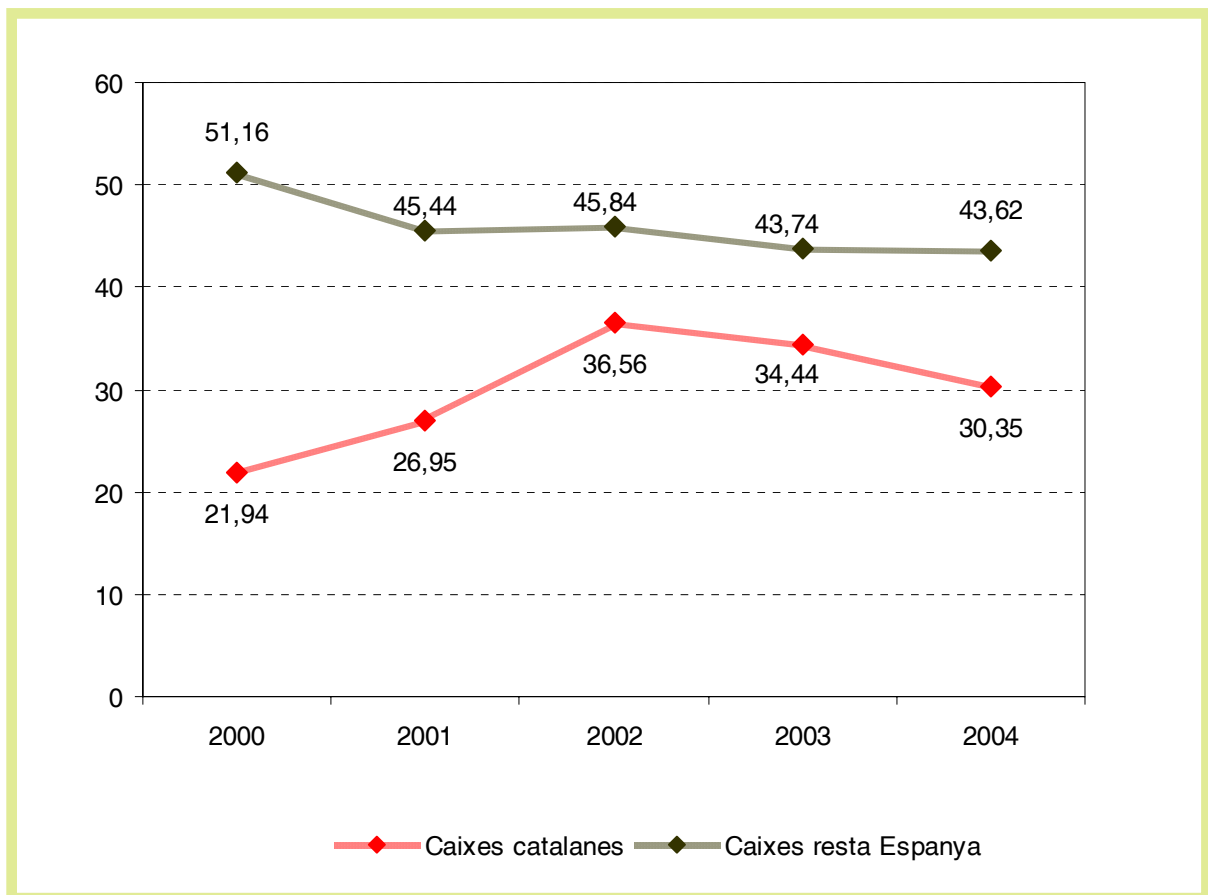
Taula 6.5. Activitats de l'OSC a Catalunya. 2000-2004

Nº Activitats	2000	2001	2002	2003	2004
OS	37.821	26.474	27.188	31.021	22.927
OSC	8.298	7.135	9.940	10.683	6.959
✓ Cultura	7.872	6.969	9.633	10.456	6.824
✓ Patrimoni	426	166	307	227	135
% OSC/OS	21,94	26,95	36,56	34,44	30,35

Tal com passa amb els centres de l'OSC, durant els últims cinc anys la representació de les activitats d'OSC sobre el total de les activitats, ha estat més gran a les caixes de l'Estat que no pas a les caixes catalanes.

Gràfic 6.7. Pes relatiu de les activitats d'OSC sobre les de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

En percentatge

7. L'ÀREA DE CULTURA DE L'OBRA SOCIAL

L'àrea de cultura és un dels dos integrants de l'obra social cultural. A efectes de la classificació de la CECA compona un dels epígrafs juntament amb el temps lliure. En general, fa referència a aquells àmbits de la cultura que no es relacionen amb el patrimoni històric i artístic, com les arts plàstiques, la música, el teatre o la cultura popular.

Les dades exposades caracteritzen l'àrea de cultura amb el següents patrons:

- ✓ Representa al voltant d'un 40% de l'obra social i és la part més important de la despesa, els centres i les activitats de l'OSC.
- ✓ Les caixes amb seu central a Catalunya tenen un paper rellevant en aquest tipus de despesa a l'Estat, fan aproximadament un 30% de la despesa en l'àrea de cultura que es fa a Espanya.
- ✓ La despesa en l'àrea de cultura és més important per a les caixes amb seu central a Catalunya (45,64% durant el període 2000-2004), que per a les caixes de la resta de l'Estat (36,14%).
- ✓ El percentatge de centres i activitats de l'àrea de cultura sobre l'obra social és inferior per a les caixes catalanes que a la resta de l'Estat. El nombre de centres i activitats que fan les caixes amb seu central a Catalunya és menor l'any 2004 que l'any 2000.
- ✓ Pel cas concret de les caixes amb seu central a Catalunya:
  - Les caixes més grans -"La Caixa" i "Caixa Catalunya"- fan la major part de la despesa.
  - L'esforç relatiu de les caixes en l'àrea de cultura és més gran en el cas de les caixes d'estalvi de menor tamany, tant pel que fa a la despesa com al nombre de centres i activitats sobre l'obra social cultural.

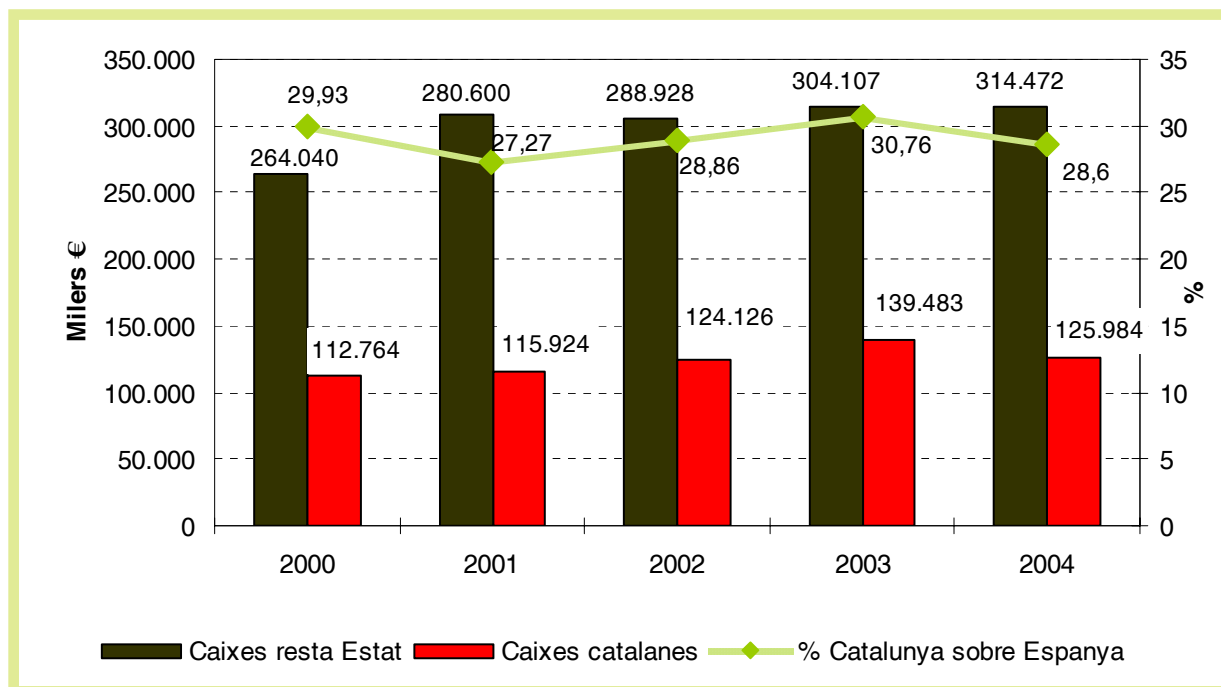
7.1. Despesa en l'àrea de cultura

Taula 7.1. Despesa en l'àrea de cultura a Catalunya i Espanya. 2000-2004

Milers €	2000	2001	2002	2003	2004	Total
Espanya	376.804	425.028	430.034	453.428	440.457	2.125.753
Catalunya	112.764	115.924	124.126	139.483	125.984	618.284
% Catalunya	29,93	27,27	28,86	30,76	28,60	29,09

La despesa en l'àrea de cultura de les caixes d'estalvi catalanes és més d'una quarta part de la que es fa a l'Estat. La despesa mitjana del període 2000-2004 ha estat d'un 29,09%. Aquest pes és menor l'any 2004 que l'any 2000 i tan sols ha estat superior al d'aquest any l'any 2003. En termes reals la despesa només baixa l'any 2004, i ho fa tant a Catalunya com al conjunt de l'Estat.

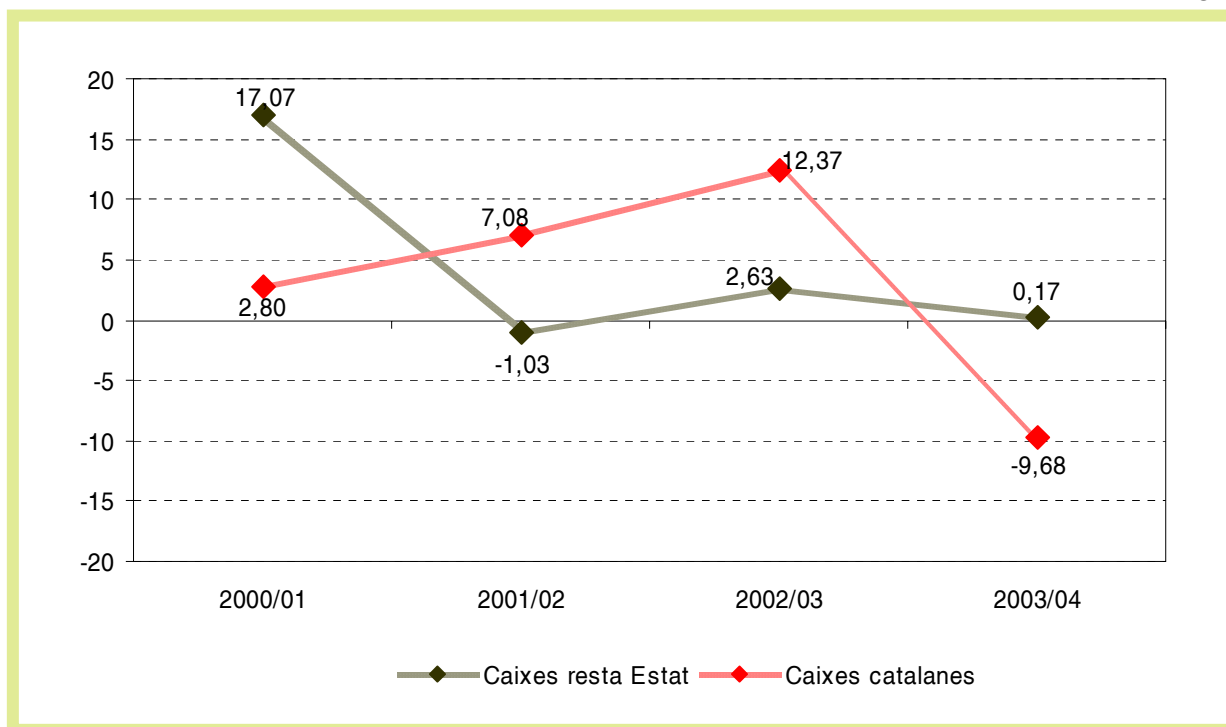
Gràfic 7.1. Despesa en l'àrea de cultura de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

Gràfic 7.2. Variació interanual de la despesa en l'àrea de cultura de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000/01-2003/04

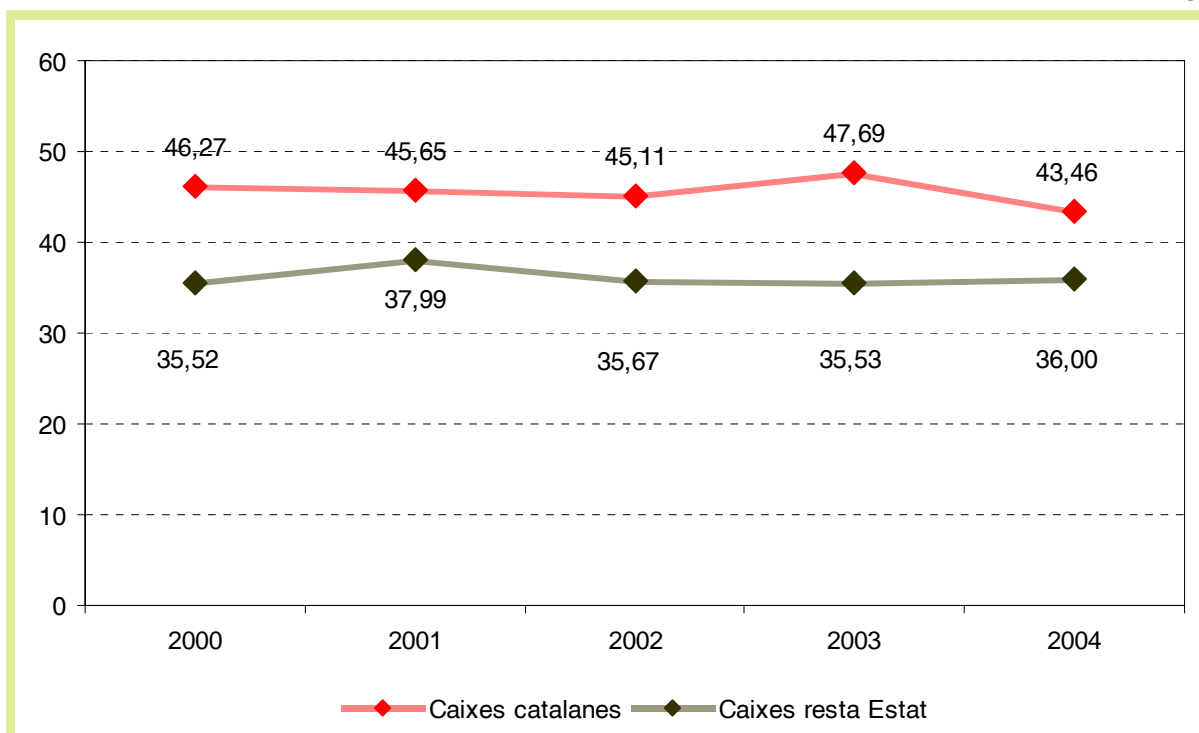
En percentatge

El decrement de la despesa en l'àrea de cultura a Catalunya es pot incardinar en la baixada de la despesa en obra social de les caixes catalanes l'any 2004. La mitjana del creixement anual real durant els cinc anys és, per les caixes catalanes, del 3,14%, mentre que per les caixes de la resta de l'Estat és del 4,71%.

Gràfic 7.3 Pes relatiu de la despesa en l'àrea de cultura sobre la de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat 2000-2004

En percentatge

La despesa de les caixes amb seu central a Catalunya és, com a mitjana dels anys 2000-2004, un 45,64% del total de l'obra social, mentre que la mitjana de les caixes amb seu central a la resta de l'Estat entre el 2000 i el 2004 va ser d'un 36,14%.

7.2. Centres de l'àrea de cultura

Els centres de l'àrea de cultura són:

- ✓ Biblioteques i documentació.
- ✓ Museus.
- ✓ Sales de conferències, exposicions i reunions.
- ✓ Teatres.
- ✓ Auditoris i aules de música.
- ✓ Centres polivalents.
- ✓ Centres de recursos audiovisuals.

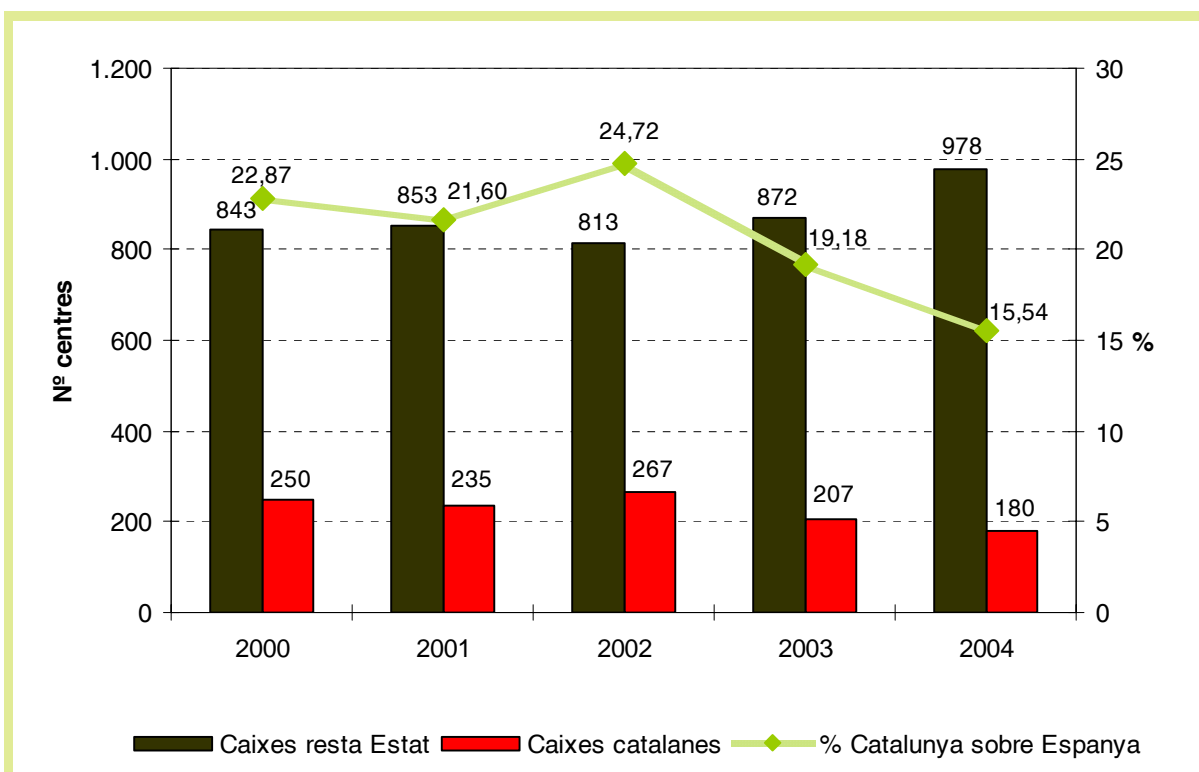
El percentatge de centres de l'àrea de cultura de les caixes catalanes sobre el total de l'Estat és menor que el pes de la despesa de l'àrea de cultura. L'any 2004 el percentatge català de la despesa en l'àrea de cultura va ser de 28,6%, molt per sobre que el percentatge de centres en la mateixa àrea 15,5%.

En aquest punt, cal tenir en compte que, segons la classificació CECA, "Caixa de Girona" no ha tingut cap centre de l'àrea de cultura durant l'any 2004.

Taula 7.2. Centres de l'àrea de cultura a Catalunya i Espanya. 2000-2004

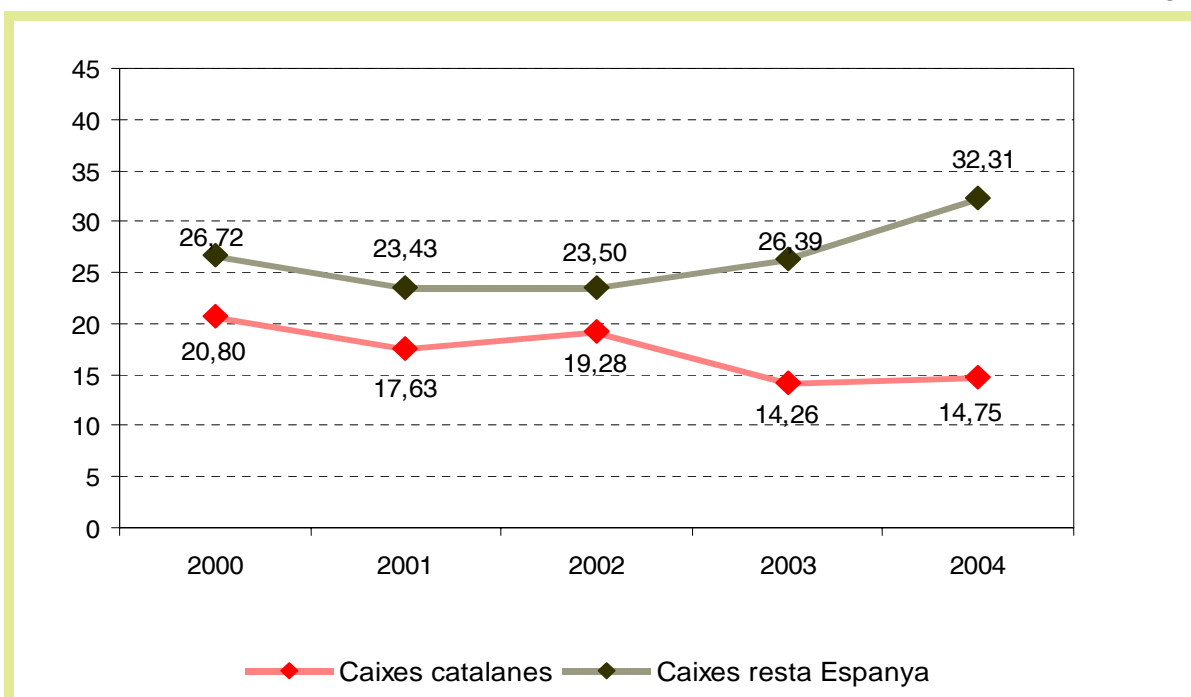
Nº Centres	2000	2001	2002	2003	2004
Espanya	1.093	1.088	1.080	1.079	1.158
Catalunya	250	235	267	207	180
% Catalunya	22,87	21,60	24,72	19,18	15,54

Gràfic 7.4. Centres de l'àrea de cultura de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

Gràfic 7.5. Pes relatiu dels centres de l'àrea de cultura sobre els de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

En percentatge

7.3. Activitats de l'àrea de cultura

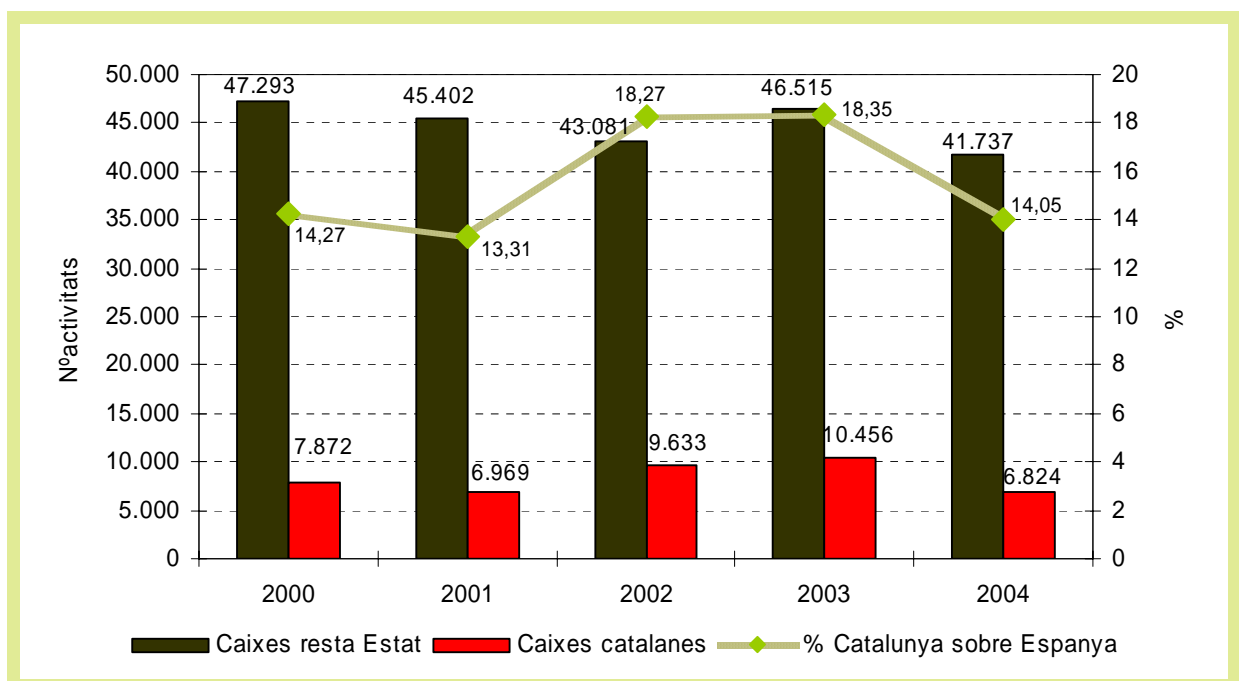
Les activitats de l'àrea de cultura són:

- ✓ Exposicions i mostres.
- ✓ Representacions, concerts i recitals.
- ✓ Conferències, congressos, cursos, seminaris i jornades.
- ✓ Publicacions.
- ✓ Programes divulgadors, radiofònics, premis, certàmens i visites culturals.

Taula 7.3. Activitats de l'àrea de cultura a Catalunya i Espanya. 2000-2004

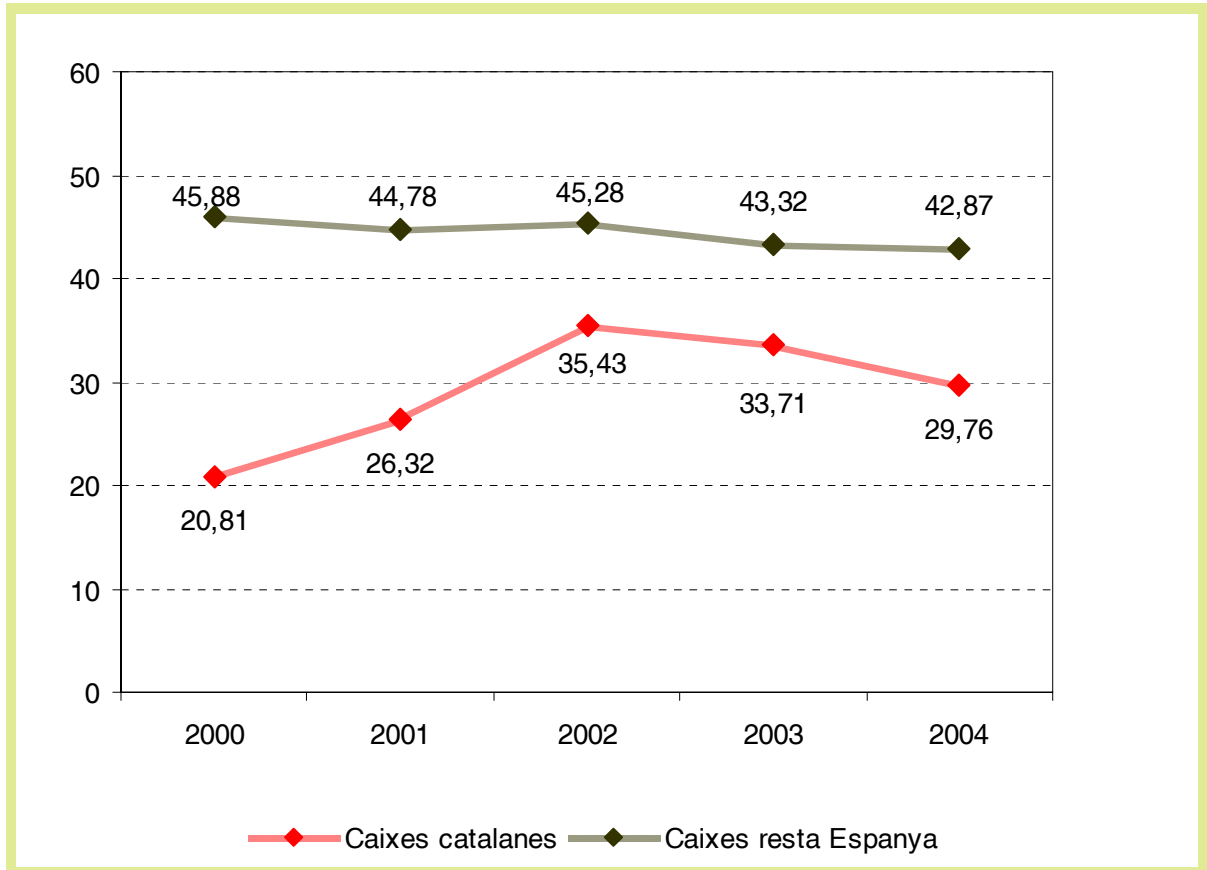
Nº activitats	2000	2001	2002	2003	2004
Espanya	55.165	52.371	52.714	56.971	48.561
Catalunya	7.872	6.969	9.633	10.456	6.824
% Catalunya	14,27	13,31	18,27	18,35	14,05

Gràfic 7.6. Activitats de l'àrea de cultura de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

Gràfic 7.7. Pes relatiu de les activitats de l'àrea de cultura sobre les de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

En percentatge

El gràfic 7.7 mostra com l'any 2004 el pes de les activitats en l'obra social és d'un 42,87% a les caixes de fora de Catalunya i d'un 29,76% a les caixes catalanes. Les caixes de Catalunya, no obstant, fan un percentatge més gran d'activitats a l'àrea de cultura l'any 2004 que el 2000, quan en feien un 20,81%. Les caixes de la resta de l'Estat fan relativament menys activitats de cultura en l'obra social l'any 2004 que l'any 2000, quan en feien un 45,88%.

8. L'ÀREA DE PATRIMONI HISTÒRIC I ARTÍSTIC

L'àrea de patrimoni històric i artístic és la part més petita quant a volum de despesa de l'obra social cultural. Aquesta part s'extreu de la classificació de la CECA, en la qual s'agrega al patrimoni natural per a formar un grup de classificació. L'àrea de patrimoni històric i artístic, patrimoni en endavant, inclou la restauració i conservació de béns mobles i immobles així com, en general, les accions de promoció del llegat històric i artístic de la comunitat .

En general, l'àrea de patrimoni històric i artístic es caracteritza per:

- ✓ Ser una part petita de l'obra social, l'any 2004 representava al voltant d'un 5% de l'obra social, i un component menor de la despesa, els centres i les activitats de l'obra social cultural.
- ✓ Durant els anys 2000-2004 les caixes catalanes han fet un 18,08% de la despesa que s'ha fet al conjunt de l'Estat.
- ✓ La despesa en l'àrea de patrimoni és més important per a les caixes amb seu central fora de Catalunya que per a les caixes catalanes. El percentatge que representa aquesta despesa en l'àrea de patrimoni sobre el total de l'obra social és més gran a les caixes d'altres comunitats. Amb tot, les caixes catalanes han augmentat la despesa els últims anys i el percentatge s'ha igualat.
- ✓ Durant el 2000-2004 el nombre de centres de patrimoni històric-artístic sobre el total de l'obra social ha estat superior a les caixes catalanes que a les de la resta de l'Estat. El nombre d'activitats ha estat similar (en %).
- ✓ Pel cas concret de les caixes amb seu central a Catalunya:
  - La despesa de "Caixa Catalunya". "La Caixa" i "Caixa Manresa" és un 90% del total. "Caixa Manresa" és la única entitat catalana que destina més diners a l'àrea de patrimoni que a cultura durant el 2000-2004.
  - "La Caixa" té el 90% dels centres del 2000 al 2004, mentre que la dispersió entre les diferents caixes és la principal característica de la distribució d'activitats.

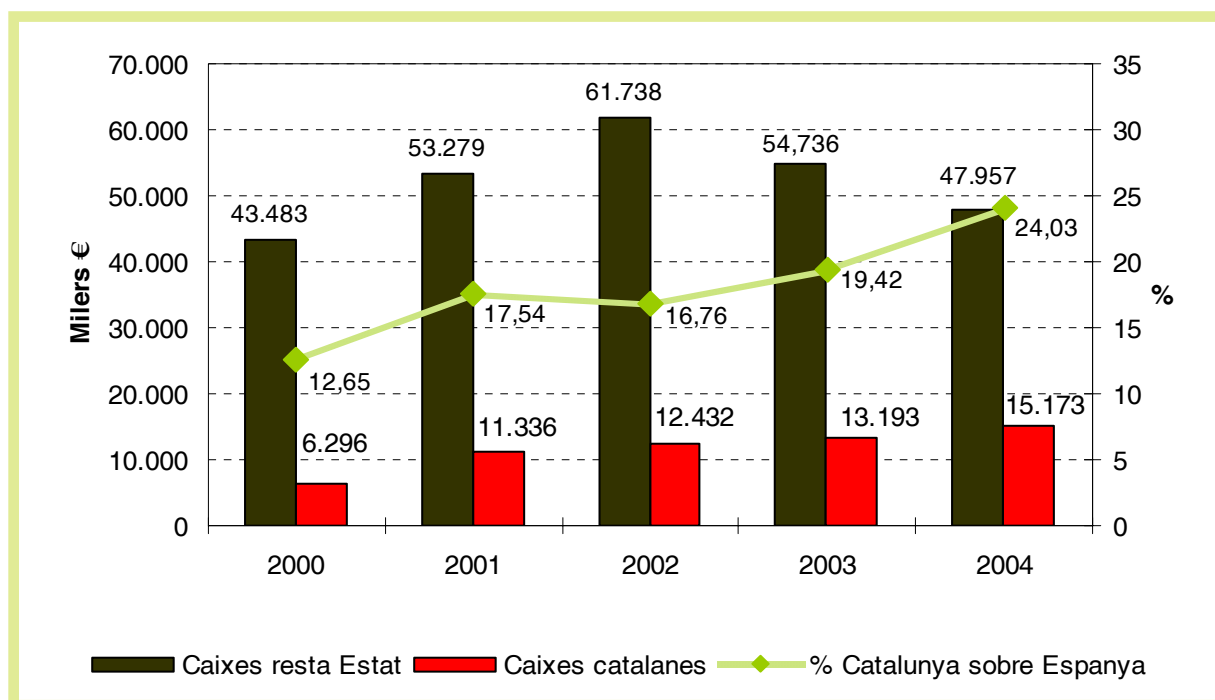
8.1. Despesa en l'àrea de patrimoni històric-artístic

La despesa en l'àrea de patrimoni de les caixes d'estalvi amb seu central a Catalunya van fer l'any 2004 gairebé una quarta part de la despesa feta a l'Estat. La mitjana del 2000 al 2004 és d'un 18,39% i la tendència és clarament creixent.

Taula 8.1 Despesa en l'àrea de patrimoni històric-artístic a Catalunya i a Espanya. 2000-2004

Milers €	2000	2001	2002	2003	2004	Total
Espanya	49.780	64.615	74.170	67.929	63.131	317.776
Catalunya	6.296	11.336	12.432	13.193	15.173	58.431
% Catalunya	12,65	17,54	16,76	19,42	24,03	18,39

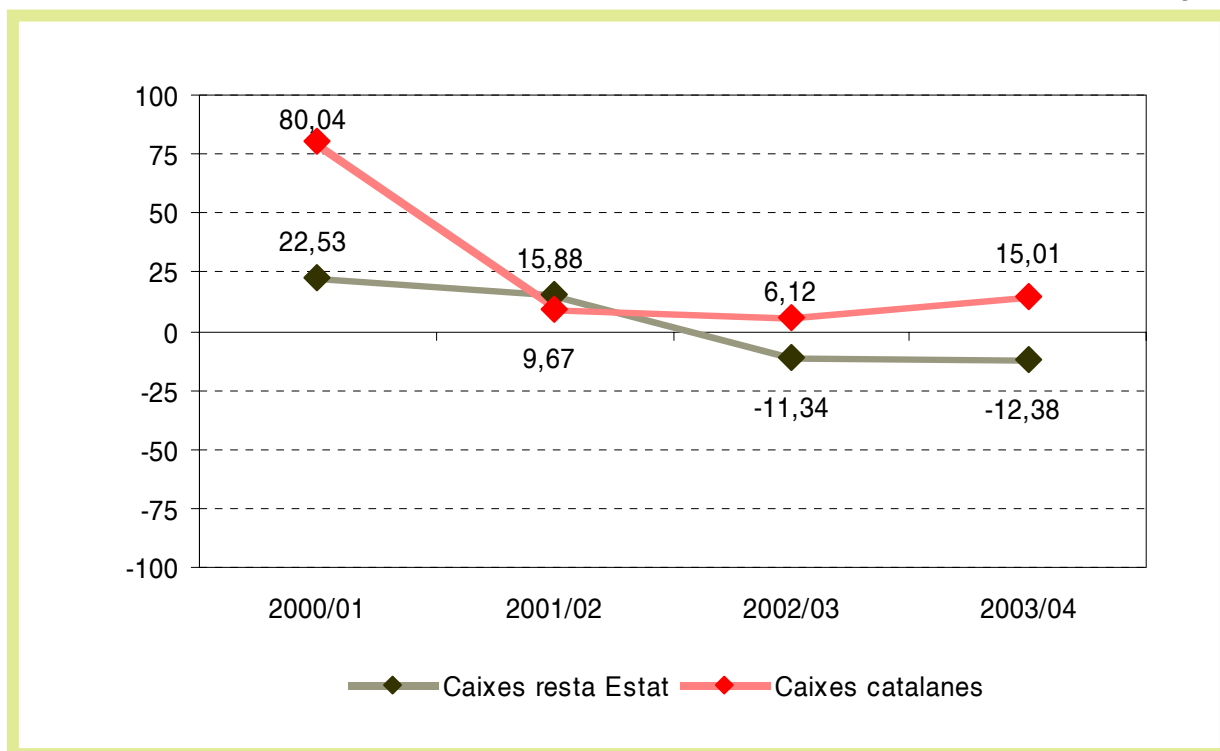
Gràfic 8.1. Despesa en l'àrea de patrimoni històric-artístic de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

Gràfic 8.2. Variació interanual de la despesa en l'àrea patrimoni històric-artístic de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000/01-2003/04

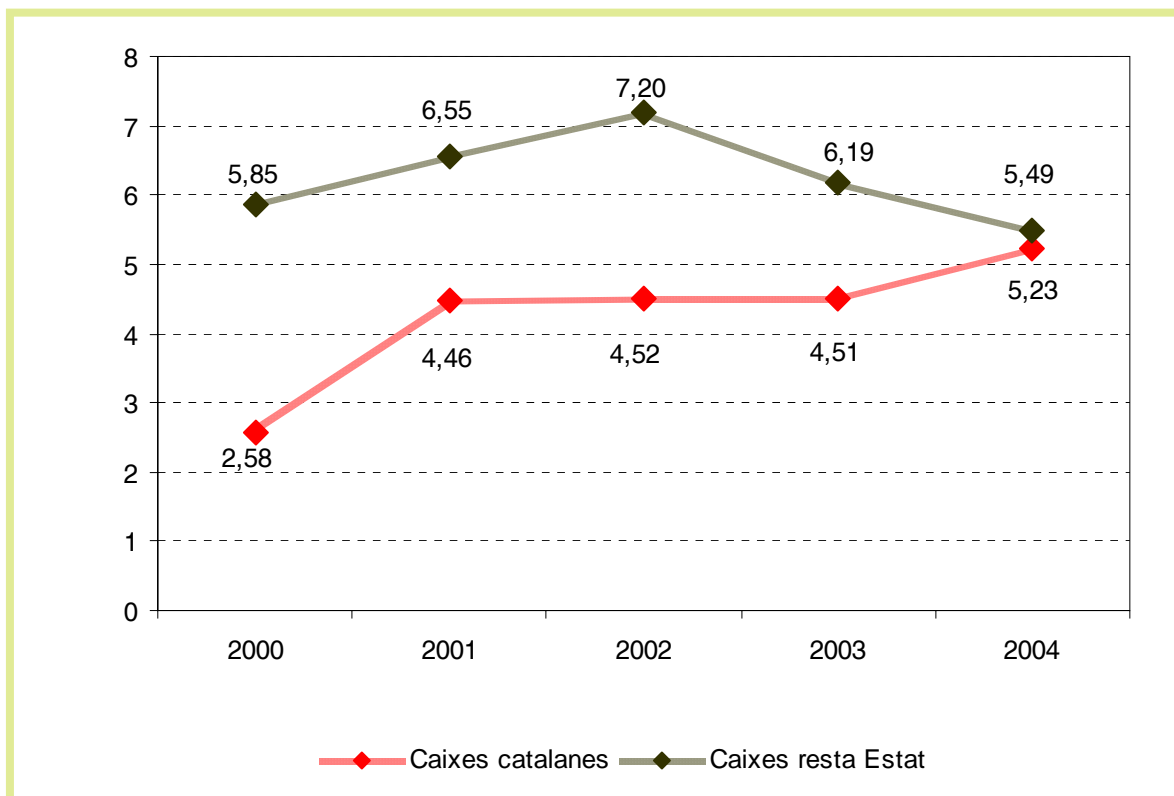
En percentatge

La mitjana de creixement anual en termes reals durant el període 2000-2004 és, per les caixes catalanes, del 27,71% -amb una forta pujada de la despesa l'any 2001-, mentre que per les caixes d'altres llocs de l'Estat és del 3,67%.

Gràfic 8.3. Pes relatiu de la despesa en l'àrea de patrimoni sobre la de l'obra social de les caixes catalanes i la resta de l'Estat. 2000-2004

En percentatge

El gràfic indica com la despesa en l'àrea de patrimoni l'any 2004 per a cadascun dels grups de caixes –les catalanes i les de la resta de l'Estat– és pràcticament el mateix: un 5,23% les caixes catalanes i un 5,49% les d'altres autonomies. Aquest percentatge pel cas de les caixes amb seu central a Catalunya és, com a mitjana dels anys 2000-2004, un 4,26%. La mitjana 2000-2004 del pes de l'àrea de patrimoni sobre el total de les caixes amb seu central fora de Catalunya és un 6,26%. Cal denotar que el pes de l'àrea de patrimoni a les caixes catalanes el 2004 duplica el del 2000.

8.2. Centres de l'àrea de patrimoni històric-artístic

Els centres de l'àrea de patrimoni històric i artístic són:

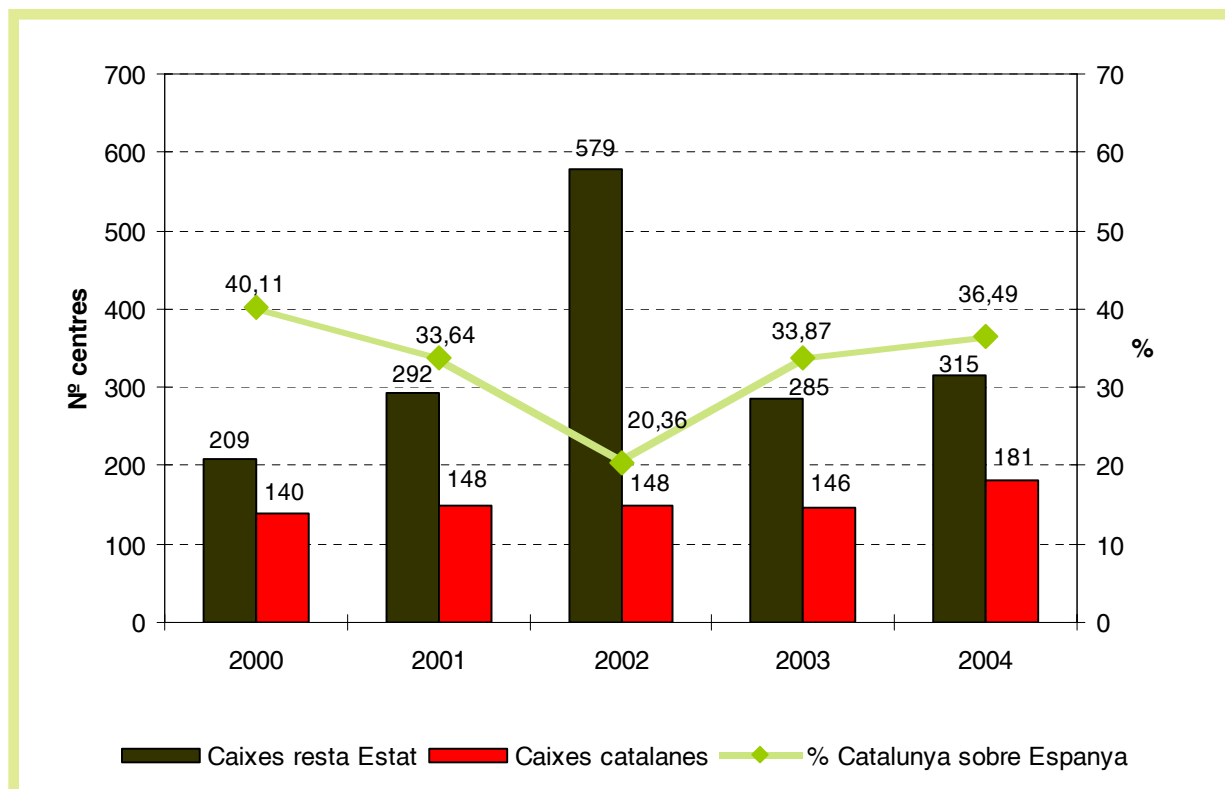
- ✓ Edificis i nuclis històricoartístics
- ✓ Parcs i jardins històrics singulars.
- ✓ Obres d'art.
- ✓ Jaciments arqueològics.

La taula 8.2 mostra com el pes de les caixes catalanes a l'Estat en número de centres de patrimoni històric és més gran que en número de centres de l'àrea de cultura. Aquest exemple es pot contrastar considerant l'últim any de la sèrie, en el qual el pes en centres de l'àrea de cultura de les caixes catalanes va ser del 15,54%.

Taula 8.2. Centres de l'àrea de patrimoni a Catalunya i Espanya. 2000-2004

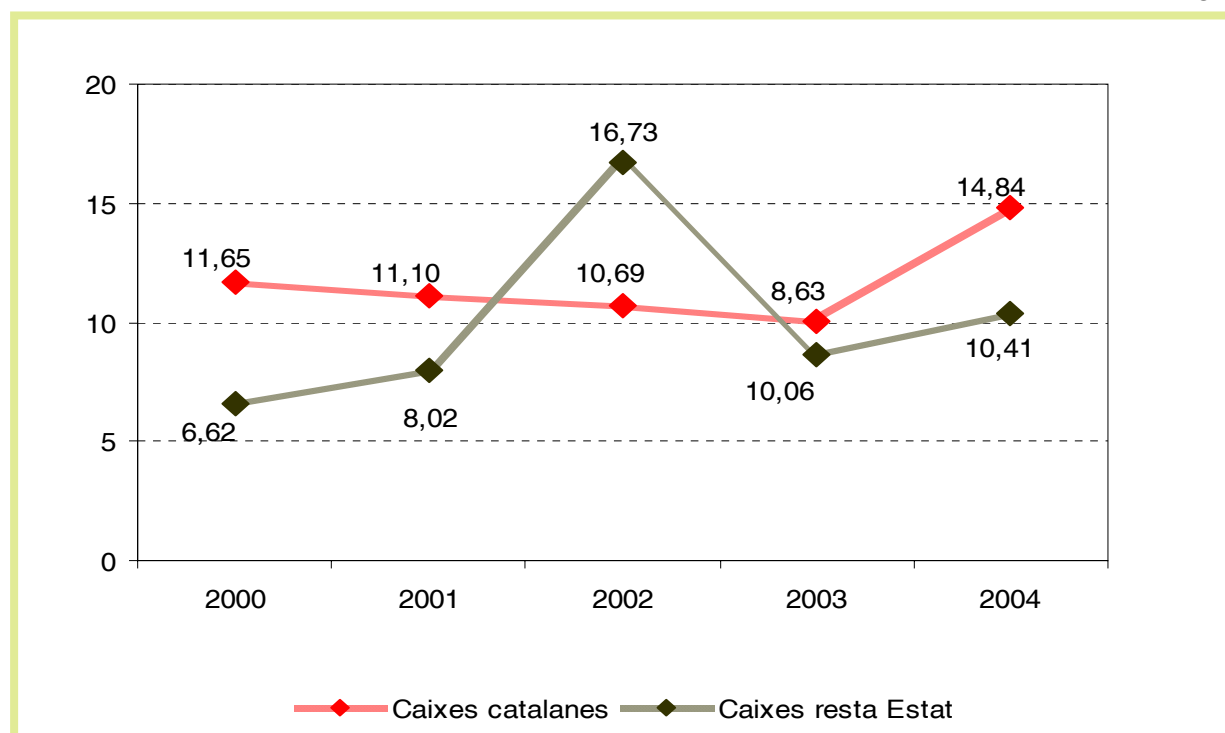
Nº de centres	2000	2001	2002	2003	2004
Espanya	349	440	727	431	496
Catalunya	140	148	148	146	181
% Catalunya	40,11	33,64	20,36	33,87	36,49

Gràfic 8.4. Centres de l'àrea de patrimoni de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

Gràfic 8.5. Pes relatiu dels centres de l'àrea de patrimoni sobre els de l'obra social de les caixes catalanes i la resta de l'Estat. 2000-2004

En percentatge

El gràfic 8.5 mostra com l'any 2004 el pes dels centres de patrimoni sobre el total a les caixes de Catalunya es de 14,84% i el de les caixes de la resta de l'Estat és del 10,41%. El percentatge d'aquests centres varia notablement d'un any a un altre en el cas de les caixes de la resta de l'Estat.

8.3. Activitats de l'àrea de patrimoni històric-artístic

Les activitats de l'àrea patrimoni són:

- ✓ Conservació i restauració d'obres d'art.
- ✓ Programes divulgatius del patrimoni històric-artístic.

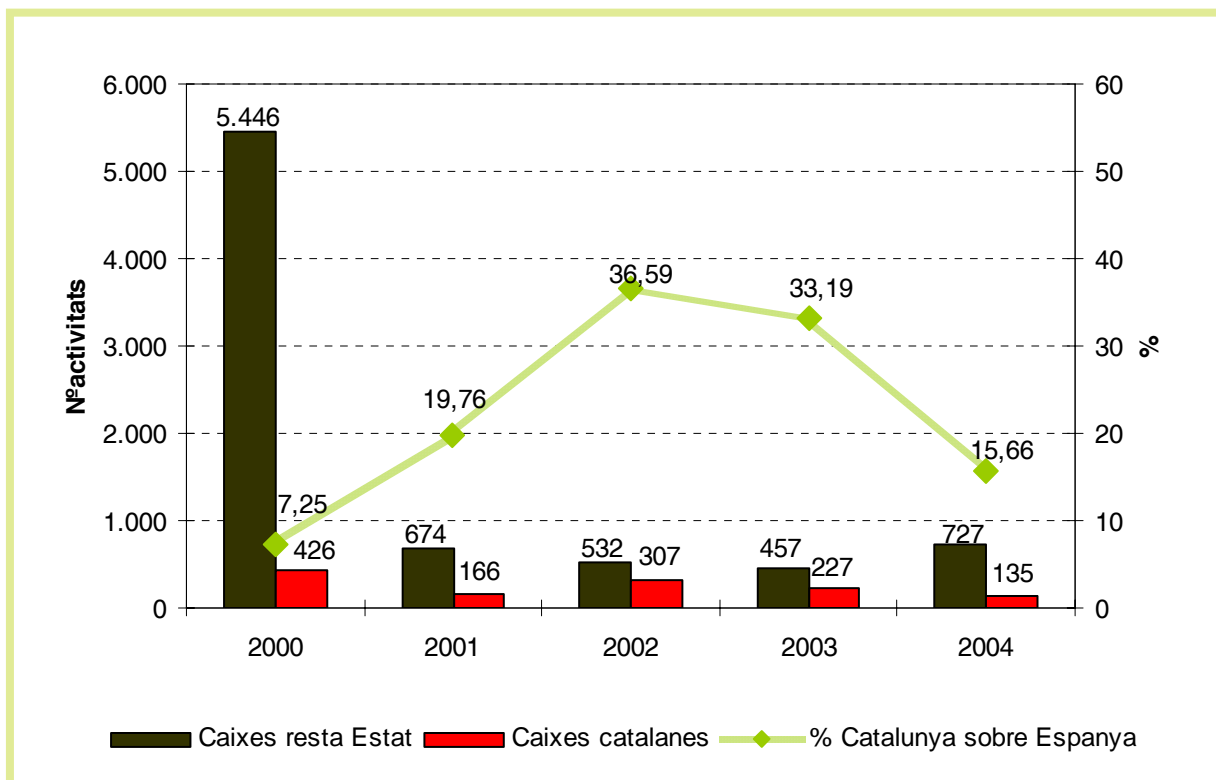
La taula 8.3 indica que tant a Catalunya com al conjunt d'Espanya el nombre d'activitats de patrimoni va ser menor l'any 2004 que l'any 2000. Cal matisar que l'any 2000 va ser un l'any en el qual tant les caixes catalanes com totes les d'Espanya van fer més activitats.

Taula 8.3. Activitats de l'àrea de patrimoni a Catalunya i Espanya. 2000-2004

Nº Activitats	2000	2001	2002	2003	2004
Espanya	5.872	840	839	684	862
Catalunya	426	166	307	227	135
% Catalunya	7,25	19,76	36,59	33,19	15,66

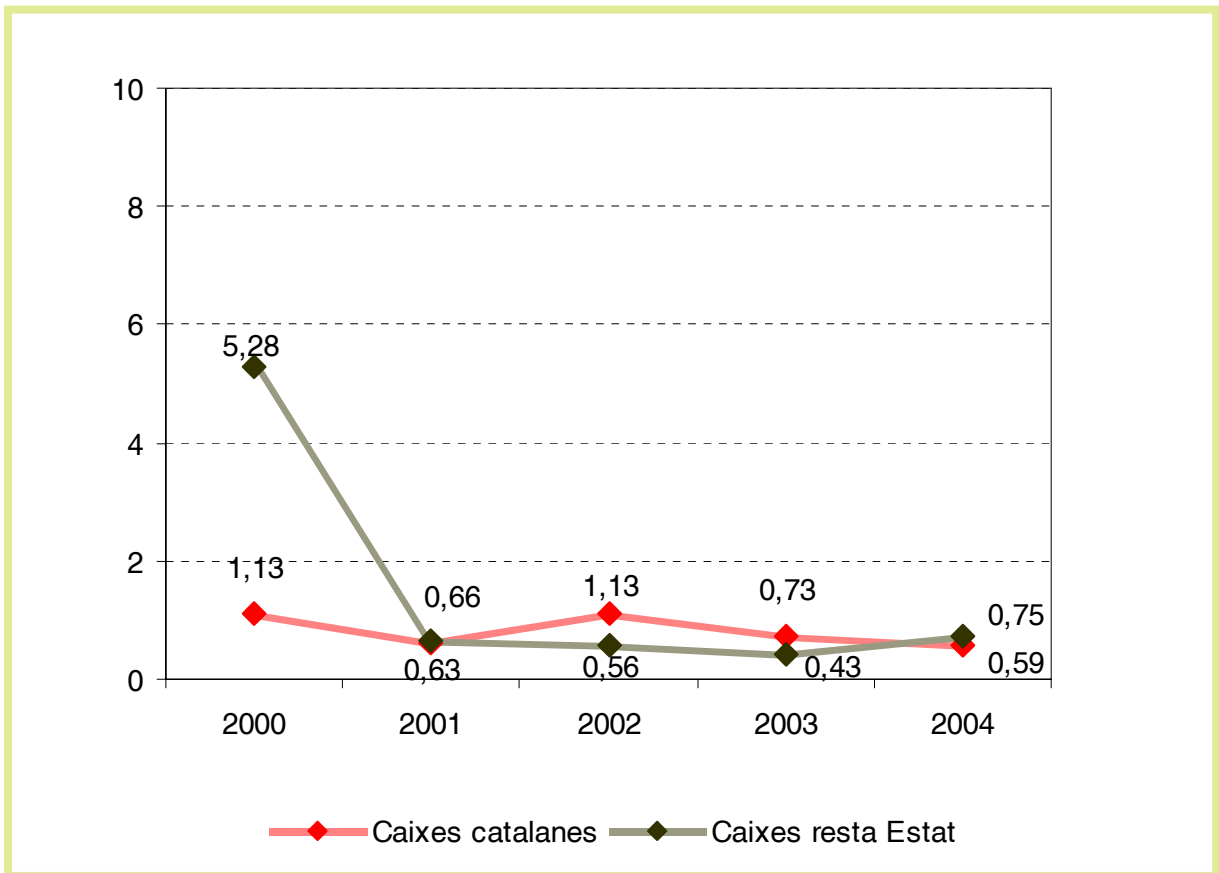
Gràfic 8.6. Activitats de l'àrea de patrimoni a Catalunya i la resta de l'Estat. 2000-2004

En percentatge

El gràfic 8.6 mostra el poc pes relatiu que tenen les activitats de patrimoni respecte el total d'activitats de l'obra social. En general, aquest pes se situa al voltant del 1%, amb l'excepció de l'any 2000 per a les caixes espanyoles, any en el qual la despesa en patrimoni va representar el 5,28% del total de la despesa en obra social.

Gràfic 8.7. Pes relatiu de les activitats de l'àrea de patrimoni sobre les de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004

El percentatge d'activitats de patrimoni sobre el total d'activitats d'obra social cultural és molt poc significatiu tant pel cas de les caixes catalanes com pel cas de les caixes de la resta de l'Estat.

9. BIBLIOGRAFIA*

Confederación Española de Cajas de Ahorros. Obra social. *Memoria obra social 2000*. Madrid: CECA, 2001.

Confederación Española de Cajas de Ahorros. Obra social. *Memoria obra social 2001*. Madrid: CECA, 2002.

Confederación Española de Cajas de Ahorros. Obra social. *Memoria obra social 2002*. Madrid: CECA, 2003.

Confederación Española de Cajas de Ahorros. Obra social. *Memoria obra social 2003*. Madrid: CECA, 2004.

Confederación Española de Cajas de Ahorros. Obra social. *Memoria obra social 2004. Volum Obra Social*. Madrid: CECA, 2005.

Confederación Española de Cajas de Ahorros. Obra social. “Las cajas de ahorros y su impulso en la sociedad civil. La obra social en col·laboración”, Madrid: CECA 2004.

PUIG, Pere, et. al. *Estudi de l'obra social de les caixes d'estalvis catalanes 1980-2000*. Barcelona: ESADE, 2003.

---

* Les memòries anuals 2001-2004 de l'obra social CECA i legislació sobre l'obra social es troben disponibles a la pàgina web www.obrasocialcajas.org.

10. ÍNDEX DE TAULES I GRÀFICS

Taules

Taula 5.1	Despesa de les caixes en OS de les caixes catalanes i del total de caixes d'Espanya. 2000-2004	18
Taula 5.2	Classificació CECA de l'obra social de les caixes d'estalvis	20
Taula 5.3	Despesa de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat en les diferents àrees de l'obra social. 2000-2004	21
Taula 5.4	Centres d'obra social de les caixes catalanes i del total de caixes d'Espanya. 2000-2004	22
Taula 5.5	Activitats d'obra social de les caixes catalanes i del total de caixes d'Espanya. 2000-2004	23
Taula 5.6	Despesa en OS a Espanya, segons forma de gestió. 2000-2004	24
Taula 5.7	Despesa en les subàrees de l'obra social a Espanya, segons la forma de gestió. 2004	25
Taula 5.8	Despesa en obra social de les caixes, per nivell d'agregació territorial. 2004	26
Taula 5.9	Despesa per persona en l'àrea de cultura de les caixes d'estalvi i dels governs autonòmics. 2004	27
Taula 5.10	Impacte econòmic i en ocupació de l'obra social de les caixes a l'Estat. 2004	28
Taula 6.1	Despesa de les caixes en OSC a Catalunya i Espanya. 2000-2004	30
Taula 6.2	Centres d'OSC a Catalunya i Espanya. 2000-2004	33
Taula 6.3	Centres d'OSC a Catalunya. 2000-2004	35
Taula 6.4	Activitats de l'OSC a Catalunya i Espanya. 2000-2004	36
Taula 6.5	Activitats de l'OSC a Catalunya. 2000-2004	37
Taula 7.1	Despesa en l'àrea de cultura a Catalunya i Espanya. 2000-2004	40
Taula 7.2	Centres de l'àrea de cultura a Catalunya i Espanya. 2000-2004	43
Taula 7.3	Activitats de l'àrea de cultura a Catalunya i Espanya. 2000-2004	45
Taula 8.1	Despesa en l'àrea de patrimoni a Catalunya i Espanya. 2000-2004	48
Taula 8.2	Centres de l'àrea de patrimoni a Catalunya i Espanya. 2000-2004	51
Taula 8.3	Activitats de l'àrea de patrimoni a Catalunya i Espanya. 2000-2004	53

Gràfics

Gràfic 5.1	Aplicació del benefici net de les caixes a Espanya. 2000-2004	17
Gràfic 5.2	Despesa en obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	18
Gràfic 5.3	Centres d'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	22
Gràfic 5.4	Activitats d'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	23
Gràfic 6.1	Despesa en OSC de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	31
Gràfic 6.2	Variació interanual de la despesa en OSC de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000/01–2003/04	31
Gràfic 6.3	Pes relatiu de la despesa en OSC sobre la de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	32
Gràfic 6.4	Centres d'OSC de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	34
Gràfic 6.5	Pes relatiu dels centres d'OSC sobre els de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	35
Gràfic 6.6	Activitats de l'OSC de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	37
Gràfic 6.7	Pes relatiu de les activitats d'OSC sobre les de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	38
Gràfic 7.1	Despesa en l'àrea de cultura de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	40
Gràfic 7.2	Variació interanual de la despesa en l'àrea de cultura de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000/01–2003/04	41
Gràfic 7.3	Pes relatiu de la despesa de l'àrea de cultura sobre la de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	42
Gràfic 7.4	Centres de l'àrea de cultura de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	44
Gràfic 7.5	Pes relatiu dels centres de l'àrea de cultura sobre els de l'obra social	

	de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	44
Gràfic 7.6	Activitats de l'àrea de cultura de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	45
Gràfic 7.7	Pes relatiu de les activitats de l'àrea cultura sobre les de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	46
Gràfic 8.1	Despesa en l'àrea de patrimoni de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	48
Gràfic 8.2	Variació interanual de la despesa en l'àrea de patrimoni de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000/01–2003/04	49
Gràfic 8.3	Pes relatiu de la despesa en l'àrea patrimoni sobre la de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	50
Gràfic 8.4	Centres de l'àrea de patrimoni de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	52
Gràfic 8.5	Pes relatiu dels centres de l'àrea de patrimoni sobre els de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	52
Gràfic 8.6	Activitats de l'àrea de patrimoni de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	54
Gràfic 8.7	Pes relatiu de les activitats de l'àrea de patrimoni sobre les de l'obra social de les caixes catalanes i de la resta de l'Estat. 2000-2004	55